

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Mestisko na roky 2024 - 2030

Názov:	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Mestisko na roky 2024 - 2030
Územné vymedzenie:	Obec Mestisko
Územný plán obce schválený:	nie
Dátum schválenia PHSR:	21.6.2024
Dátum platnosti	od 24.06.2024 do 31.12.2030
Verzia ¹	1.0
Publikovaný verejne:	24.6.2024

¹ Prvé prijaté znenie sa označuje číslom 1.0. V prípade zásadnej zmeny sa ďalšie aktualizované verzie označujú 2.0, 3.0 atď. V prípade malých zmien sa označujú

Obsah

Úvod	3
Cieľ dokumentu PHSR obce Mestisko	4
Časť A - Analytická časť	6
Geologické a geomorfologické pomery.....	8
Hydrologické pomery	10
Klimatické podmienky a súčasná krajinná štruktúra.....	11
Fauna, flóra a vegetácia	13
Chránené územia.....	14
História obce	16
Pamiatkový fond a archeologické lokality a nálezy k. ú. Mestisko.....	23
Vzdelávanie a školstvo.....	24
Časť A.I - Analýza vnútorného prostredia.....	25
Ľudské zdroje.....	25
Časť A.II Analýza vonkajšieho prostredia.....	31
STEEP analýza	32
Časť A.III Zhodnotenie súčasného stavu územia	34
SWOT analýza (Silné stránky, slabé stránky, príležitosti, ohrozenia)	34
Časť B - Strategická časť	38
Ciele a priority (Globálny cieľ, špecifické ciele, priority – hlavné oblasti smerovania podpory) ..	38
Časť C - Programová časť	41
Opis rozvojovej stratégie.....	43
Časť D - Realizačná a finančná časť	46
Administratívne, organizačné a inštitucionálne zabezpečenie PHSR:.....	49
Systém monitorovania a hodnotenia:.....	49
Záver	51
Prílohy PHSR	52
Príloha č. 1 - Zoznam skratiek použitých v PHSR.....	53
Príloha č. 2 - Zoznam tabuliek a obrázkov.....	54
Príloha č. 3 - Materiály použité pri vypracovaní strategického dokumentu	55

Úvod

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Mestisko (ďalej len „PHSR“) je základným programovým a výkonným dokumentom spracovaným na lokálnej a čiastočne i regionálnej úrovni. Zohráva kľúčovú úlohu pri plánovaní rozvoja obce a pri využívaní štrukturálnych fondov EÚ pre svoj sociálno – hospodársky rozvoj. Je prostriedkom na naplnenie vízie ďalšieho smerovania rozvoja obce. Je strednodobým programovým dokumentom realizačnej fázy na podporu regionálneho rozvoja na úrovni obce s dôrazom na ekonomickú a sociálnu oblasť.

Obsah a základné prístupy k tvorbe programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja upravuje zákon č. 539/2008 Z. z o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov.

PHSR rieši „využitie malého územia na miestnej úrovni“ – v intraviláne obce - § 4 ods. 2 písm. b) zákona EIA. Tento dokument je otvorený, je možné ho dopĺňať a tým pružne reagovať na potreby občanov a potreby rozvoja obce.

PHSR obce Mestisko podporuje regionálny rozvoj na miestnej úrovni s dôrazom na sociálnu a ekonomickú sféru. Je to program cielených opatrení, navrhnutý pre oživenie a stimuláciu sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja obce, ktorý na základe monitorovania bude priebežne aktualizovaný a dopĺňaný.

Na vypracovaní tohto dokumentu participovali zainteresované subjekty obce, pričom dôležitú úlohu zohral aj záujem občanov. Tí boli zapojení hlavne do prezentovania svojich návrhov a konkrétnych myšlienok pre ďalší rozvoj a smerovanie obce.

Obsah (osnova) dokumentu PHSR:

- Úvod
- Časť A - Analytická časť
- Časť B - Strategická časť
- Časť C - Programová časť
- Časť D - Realizačná a finančná časť
- Záver
- Prílohy

Cieľ dokumentu PHSR obce Mestisko

Cieľom dokumentu PHSR je vytvoriť trvalo udržateľnú rozvojovú stratégiu obce, ktorá je zameraná na realizáciu sociálneho a hospodárskeho rozvoja obce s prihliadnutím na dodržanie globálnych cieľov regionálneho vývoja.

Vypracovaním tohto dokumentu splní obec jeden zo základných princípov regionálnej politiky EÚ - princíp programovania, ktorý hovorí, že podpora zo zdrojov EÚ sa viaže na vypracovanie programových dokumentov. Programovým dokumentom na úrovni obce je Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce. Možnosť získať verejné zdroje z rozpočtu EÚ a národného rozpočtu SR je často previazaná na schopnosť obce spolufinancovať rozvojové projekty z vlastných zdrojov, prípadne zo zdrojov súkromných investorov. Prehľadné usporiadanie rozvojových zámerov do podoby dokumentu Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce umožní obci zorientovať sa v hlavných oblastiach rozvoja obce, pričom jej budú ponúknuté konkrétne aktivity na ich realizáciu a ďalšie postupy na ich napĺňanie.

Tabuľka 1 Dôležitosť vypracovania PHSR

Vypracovanie PHSR obce Mestisko je dôležité pre:	<ul style="list-style-type: none"> • Zvyšovanie konkurencieschopnosti a efektivity pri čerpaní z fondov Európskej únie v rámci aktuálnej výzvy operačných programov.
	<ul style="list-style-type: none"> • Dosiahnutie využitia strategického plánovania v území obce.
	<ul style="list-style-type: none"> • Lepšiu implementáciu rozvojových aktivít.

Zdroj: vlastné spracovanie

Tabuľka 2 Zámer spracovania PHSR

Zámer spracovania PHSR	
Názov dokumentu	– Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Mestisko na roky 2024 - 2030
Forma a riadenie procesu spracovania	– pracovníkmi samosprávy, – s pomocou externých odborníkov - metodická podpora, konzultácie, – za riadenie procesu spracovania bude zodpovedať starosta obce

Tabuľka 3 Harmonogram spracovania PHSR

Harmonogram spracovania PHSR												
Termín	I /23	II /23	III /23	IV /23	V /23	VI /23	VII /23	VIII /23	IX /23	X /23	XI /23	XII /23
Úvod*												
Analytická časť												
Strategická časť												
Programová časť												
Realizačná a finančná časť												
Záver												

Časť A - Analytická časť

Obec je samostatný územný samosprávny a správny celok Slovenskej republiky. Obec Mestisko je právnickou osobou, ktorá za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodári s vlastným majetkom a s vlastnými príjmami. Základnou úlohou obce pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj jej územia a o potreby jej obyvateľov.

Obec Mestisko sa nachádza v malebnom a na prírodné krásy bohatom kraji severovýchodného Slovenska, 6 km juhozápadne od Svidníka. Jej zakladatelia ju postavili Ondavskej vrchovine medzi riekou Ondavou a potokom Hrabovčiek, ktorý je jej pravostranným prítokom. Územie obce patrí do geomorfologického celku Ondavská vrchovina, ktorá je súčasťou Nízkych Beskýd (Východné Karpaty).

Územie obce Mestisko tvorí kataster hraničiaci s mestom Svidník a obcami Hrabovčiek, Mlynárovce, Rakovčiek, Duplín a Stročín.

Obec Mestisko sa nachádza mimo hlavných dopravných koridorov – okrajom jej katastrálneho územia však prechádza cesta prvej triedy č. I/21, ktorá je súčasťou TEN-T koridorov medzinárodného významu s plánovaným dobudovaním rýchlостnej cesty R4 (v úseku medzi krajským mestom Prešov a hranicami SR s Poľskou republikou).

Adresa: Obecný úrad Mestisko, Mestisko 6, 090 41 Mestisko

Obrázok 1 Budova obecného úradu

Tabuľka 4 Základné charakteristiky obce Mestisko

Kód obce:	527564
Názov okresu:	Svidník
Názov kraja:	Prešovský
Štatút:	obec
PSČ:	090 41
Telefónne smerové číslo:	054
Prvá písomná zmienka o obci:	1414
Nadmorská výška obce v m. n. m.:	229
Celková výmera územia obce (m ²):	11 049 200
Hustota obyvateľstva na km ² :	40,41

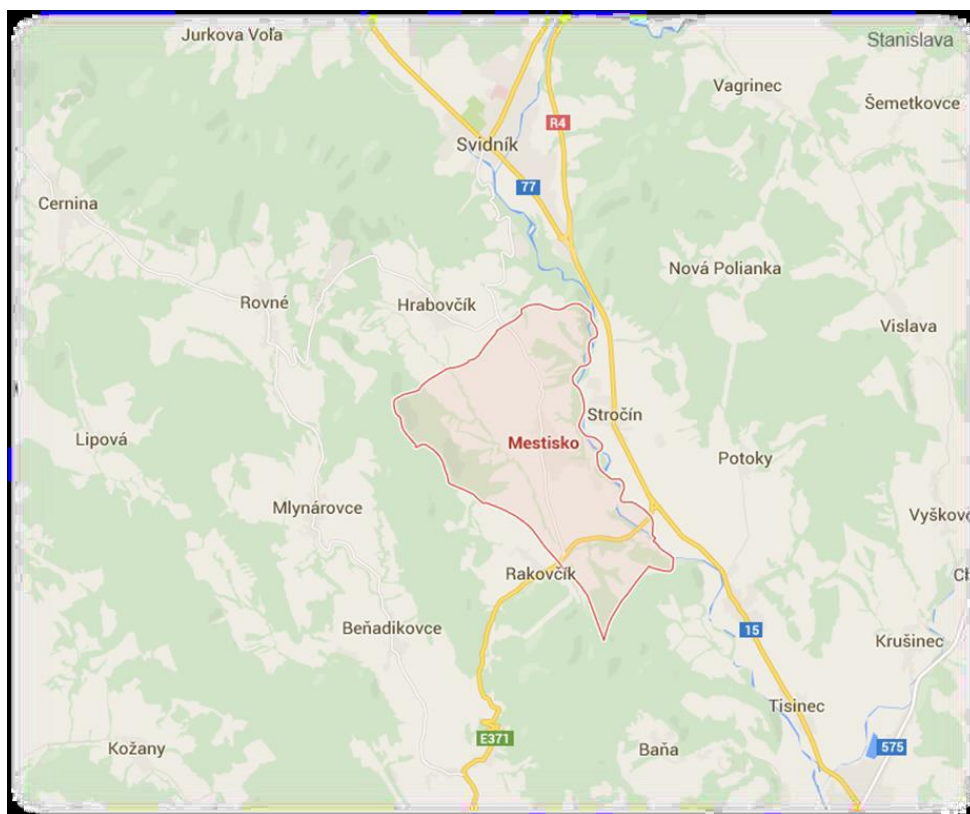
Zdroj: Štatistický úrad SR

Tabuľka 5 Základné polohopisné údaje obce Mestisko

Zemepisná šírka:	49° 15' 49" severnej šírky
Zemepisná dĺžka:	21° 34' 57" východnej dĺžky

Zdroj: <https://sk.wikipedia.org/wiki/Mestisko>

Obrázok 2 Poloha obce Mestisko

Tabuľka 6 Spádovosť obce Mestisko

Sídlo matričného úradu	Svidník
Sídlo pracoviska daňového úradu	Svidník
Sídlo pracoviska Obvodného oddelenia policajného zboru	Svidník
Sídlo Okresného súdu	Bardejov
Sídlo Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru	Svidník
Sídlo pracoviska okresného úradu	Svidník
Sídlo Územnej vojenskej správy	Prešov
Sídlo územného Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Svidník

Zdroj: vlastné spracovanie

Obrázok 3 Letecký pohľad na obec Mestisko

Zdroj: OcÚ Mestisko

Geologické a geomorfologické pomery

Územie obce Mestisko podľa geomorfologického členenia SR patrí do podsústavy Karpaty, provincie Východné Karpaty, subprovincie Vonkajšie Východné Karpaty, do oblasti Východné

Beskydy do celku Ondavská vrchovina medzi riekou Ondavou a potokom Hrabovčiek. Ondavská vrchovina je rozsiahle pohorie budované paleogénnymi horninami vonkajšieho flyša, prevažne ílovcami a pieskovecami, bridlicami a slieňmi. Na hladko modelovanom reliéfe sa striedajú chrbty s dolinami, kotlinami a brázdami. Povrch Ondavskej vrchoviny pokrývajú striedavo lesy a horské lúky, pastviny a poľnohospodárska pôda. Prevládajú zmiešané lesy. Geologickú stavbu územia charakterizujú kvartérne sedimenty, tvoriace často niekoľkometrový pokryv komplexu hornín vonkajšieho karpatského flyšu. V alúviu rieky Ondava sú to fluviálne nivné sedimenty, piesčité štrky a piesčité hliny. Na Ondavskej vrchovine prevažujú na menej sklonitostne exponovaných územiach svahové a podsvahové sedimenty, s obsahom sutín, pričom ich hrúbka často presahuje 2 m.

Z listnatých stromov je najviac zastúpený buk, v menšej miere breza, javor, dub a hrab, z ihličnatých smrek. Prevažná časť Ondavskej vrchoviny patrí do mierne teplej klimatickej oblasti. Oblasť odvodňujú rieky Topľa a Ondava so svojimi početnými prítokmi. Mierne zvlnený pahorkatinný povrch odlesneného chotára tvoria flyšové pieskovce a ílovce s pokryvom svahových hĺn. Riečne sedimenty v doline Ondavy sú tvorené naplaveninami štrkov, pieskov a hĺn. V obci sa v minulosti piesok aj ťažil. V chotári obce je tiež ložisko tehliarskej hliny.

Podľa zastúpená ekologicky stabilných plôch (prírodných a poloprírodných) patrí riešený priestor do územia s nižším až stredným zastúpením prírodných prvkov. Rozloženie plôch s vyšším koeficientom ekologickej stability je v katastrálnom území obce vzhľadom na urbanizáciu a reálne využívanie krajiny nerovnomerné a stabilnejšie plochy sú situované v západnej polovici katastrálneho územia. Z prítomných ekologicky významných segmentov krajiny, ktoré zaisťujú územné podmienky trvalého zachovania druhovej rozmanitosti prirodzeného genofondu rastlín a živočíchov v príslušnom regióne, bezprostredne na dotknuté územie naväzujú nadregionálny hydrický biokoridorom Ondava – Ladamírová, regionálne biocentrum Pod Poliankou, severovýchodne od hranice katastra Mestisko regionálne biocentrum Jedlinky a tiež genofondová plocha Kaštielik.

Zdroj: PRO obce Mestisko na roky 2016 – 2023

Hydrologické pomery

Povrchové vody

Hydrologickou osou tohto územia je rieka Ondava pretekajúca východným okrajom katastra Mestiska, ktorá patrí do povodia Bodrogu a Hornádu. Rieka Ondava preteká územím obce Mestisko v dĺžke 3855 m. Časť katastrálneho územia obce Mestisko zasahuje do nadregionálneho hydrického biokoridoru Ondava – Lodomirka.

Taktiež sa tam nachádzajú dva potoky a to:

- potok Hrabovčik s dĺžkou 5184 m
- Tichý potok s dĺžkou 333 m.

Všetky tri vodné toky pretekajú extravilánom obce. V minulosti prebehla ich regulácia, ktorá sa uskutočnila pred výstavbou ČOV v obci Stročín. V súčasnosti je vo vyhovujúcom stave.

Najvýznamnejším blízkym prítokom rieky Ondava je v širšom území Lodomirka, ústiaca do Ondavy v meste Svidník. Hydrografickú sieť širšieho územia dopĺňajú ľavostranné prítoky rieky Ondavy a to, Jedľovský potok a Olšava, pravostranný prítok Hrabovčik s prítokom Rakovčika a Radomka, ktorá patrí do povodia Tople. Na území sa nenachádzajú žiadne prírodné ani umelé vodné plochy. Neďaleko sa nachádza významná vodná nádrž – Veľká Domaša vybudovaná v rokoch 1962 – 1966. Slúži na reguláciu prítokov vôd do Východoslovenskej nížiny, ako zásobáreň úžitkovej vody a perspektívne aj pitnej vody a využíva sa na rekreačné účely.

Zdroj: PRO obce Mestisko na roky 2016 - 2023

Podzemné vody

Podľa hydrogeologickej regionalizácie SR širšie riešené územie patrí do hydrogeologického rajónu PQ 110 Paleogénu povodia Ondavy po Kučín s dominantnou puklinovou priepustnosťou geologického podložia. Počet prirodzených prameňov z podložia je malý. Výdatnosť tu lokalizovaných prameňov je nízka.

Najbohatšie zásoby podzemných vôd sa vyskytujú vo fluviálnych sedimentoch riečnych nív. Tvoria ich riečne štrky, piesky a kalové hliny, pričom od rozsahu ich mocnosti a priepustnosti závisia kolektory podzemnej vody.

V blízkosti riešeného územia sa v Šarišskom Štiavniku nachádza zdroj minerálnych vôd – sírovodíkový alkalický prameň s vysokou mineralizáciou, za nízkeho obsahu chloridov a vysokého obsahu SO₄²⁻ s teplotou 16 C.

Zdroj: PRO obce Mestisko na roky 2016 - 2023

Klimatické podmienky a súčasná krajinná štruktúra

Územie spadá do oblasti teplej a mierne teplej, okrskov vlhký, vrchovinový, mierne teplý s chladnou zimou. Údaje o klimatických podmienkach sú prebraté z Atlasu podnebia SR a sú stanovené na základe 50-ročného priemeru. Maximum zrážok na danom území pripadá na mesiace jún a júl, minimum spravidla na mesiace február a marec, priemerný úhrn zrážok je 700 až 800 mm, v januári je to 40 – 50 mm, v júli 80 – 100 mm. Absolútne maximum mesačných zrážok je 200 až 250 mm. Priemerný počet dní so snehovou pokrývkou v časovom období rokov 1961 - 1990 (Atlas krajiny Slovenskej republiky, 2002) sa na území pohyboval v intervale 80 až 100 dní. Maximálne výška pokrývky sa pohybuje od 40 do 50 cm. Priamo na území sa nenachádza zrážkomerná stanica.

Z hľadiska klimaticko – geografických typov možno dotknuté územie zaradiť k typu horskej klímy, subtypom teplej a mernej teplej horskej klímy. Priemerný ročný počet letných dní v časovom období rokov 1961 - 1990 (Atlas krajiny Slovenskej republiky, 2002) na neďalekej klimatickej stanici Stropkov dosiahol hodnotu 45 dní a 122 mrazových dní.

Zdroj: PRO obce Mestisko na roky 2016 - 2023

Tabuľka 7 Pôdny fond v obci Mestisko v r. 2022

Pôdny fond	Výmera v m ²
Celková výmera územia obce	11 049 200
Poľnohospodárska pôda - spolu	7 002 321
Poľnohospodárska pôda - orná pôda	3 170 269
Poľnohospodárska pôda - chmeľnica	0
Poľnohospodárska pôda - vinica	0
Poľnohospodárska pôda - záhrada	190 770
Poľnohospodárska pôda - ovocný sad	0
Poľnohospodárska pôda - trvalý trávny porast	3 641 282
Nepoľnohospodárska pôda - spolu	4 046 879
Nepoľnohospodárska pôda - lesný pozemok	1 866 322
Nepoľnohospodárska pôda - vodná plocha	621 741
Nepoľnohospodárska pôda - zastavaná plocha a nádvorie	472 642
Nepoľnohospodárska pôda - ostatná plocha	1 086 174

Celková výmera územia obce je 1 104,92 ha, výmera poľnohospodárskej pôdy je 700,23 ha (63,37 %) a nepoľnohospodárskej pôdy 404,69 ha (36,63 %).

Celkovo najvyššie zastúpenie má trvalý trávny porast (TTP), ktorý tvorí až 32,96 % celkovej výmery pôdneho fondu obce Mestisko. Čo sa týka poľnohospodárskej pôdy má s výmerou 364,13 ha najväčšie zastúpenie TTP. Čo sa týka nepoľnohospodárskej pôdy má s výmerou 186,63 ha najväčšie zastúpenie lesný pozemok. V obci nie sú žiadne chmeľnice, vinice a ovocné sady.

Tabuľka 8 Štruktúra pôdnych typov poľnohospodárskych pôd v okrese Svidník

Pôdny typ	Zastúpenie v %
FM - fluvizem	8,45
ČA - čiernica	0,20
ČM - černoziem	-
RM - regozem	0,04
HM - hnedozem	0,30
LM - livizem	1,20
KM - kambizem	74,50
PZ - podzol	-
PG - pseudoglej	11,30
RA - rendzina	1,90
OM - organozem	-
SK - slanisko, SC - slanec	-
LI - litozem, RN - ranker	-
GL - glej	0,75
KT - kultizem	-
INÉ - litozeme, rankre, rendziny resp. kambizeme a ichkomplexy na zrázoch	0,46

Zdroj: http://www.podnemapy.sk/portal/reg_pod_infoservis/pt/pt.aspx

Prevládajúcim pôdnym druhom je piesočnato-hlinitá až hlinitá pôda. Vývoj pôd, okrem iných činiteľov, závisí najmä od pôdotvorného substrátu, expozície svahu, jeho sklonu, klímy, vodného režimu atď. Ide celkovo o stredne až menej produkčné pôdy, čo sa prejavuje aj v ich reálnom využívaní: zväčša ako orné pôdy, v menšej miere ako trvalé trávne porasty, alebo sú využívané extenzívne ako ostatné plochy. Pôdy sú náchylné na mechanickú degradáciu, čo súvisí s vlastnosťami prítomných pôdnych typov a druhov (zrinitosť, obsah humusu, pôdna reakcia, atď.) a tiež so spôsobom a intenzitou ich využívania. Náchylnosť na vodnú eróziu je

stredná až silná, iba v alúviu Ondavy nepatrná až nijaká. Náchylnosť na chemickú degradáciu je daná trvalým acidifikačným trendom u pô na kyslejších pôdotvorných substrátoch.

Fauna, flóra a vegetácia

V súčasnosti je druhové a priestorové zloženie biotopov výsledkom zmien, ktoré sú odrazom vplyvu človeka na prírodné pomery tohto územia. Pôvodné živočíšne i rastlinné spoločenstvá sú z väčšiny priestoru vytlačené a pozmenené.

Územie Slovenska svojou polohou na rozhraní západnej časti Karpatského oblúka a panónskych nížin, v bezprostrednej blízkosti Východných Karpát a florogenetickom dosahu balkánskych pohorí predstavuje dôležitú križovátku prirodzených migračných ciest rastlinstva. Vo flóre Slovenska sa tak dnes popri prevládajúcom stredoeurópskom geografickom elemente (vrátane alpsko-karpatských druhov) v rôznom pomere prelínajú aj goeometry arkticko-alpínsky, subarktiko-aplínsky, boreálny, pontický, subatlantský a ďalšie (Kliment 2003). Podľa fyto geografického členenia Slovenska (Futák 1980) patrí územie do oblasti zapadokarpatskej flóry, obvodu východobeskydskej flóry, okresu Východné Beskydy a podokresu Nízke Beskydy. V širšom posudzovanom území boli mapované:

Lužné lesy podhorské a horské (AI), ktoré sú viazané na alúviá vodného toku rieky Ondava. V stromovom poschodí prevláda jelša lepkavá, jaseň štíhly, vrbka krehká, vrbka biela. V krovitom poschodí sa pripája baza čierna, kalina obyčajná, čremcha obyčajná, vrbka rakytová a lieska obyčajná. V bylinnom poschodí prevládajú hygrofilné a nitrofilné druhy.

Dubovo – hrabové lesy karpatské (C) silne pozmenené dlhodobým vplyvom človeka. V stromovom poschodí sa nachádzajú sa tam dub zimný, hrab obyčajný, lipa malolistá, lipa veľkolistá, čerešňa vtáčia a javor poľný. V krovitom poschodí ide hlavne o zimolez obyčajný, svíb krvavý, lieska obyčajná, vtáčí zob obyčajný a hlohy. V bylinnom porasti sú to ostrice, mliečniky a iné.

Z hľadiska zoogeografického členenia patrí územie do paleoarktickej oblasti. V okrese Svidník a Stropkov je zaznamenaný výskyt približne 279 druhov živočíchov, napr. jasoň chochlačkový, fúzač alpský, modráčik čiernoškvrný, bystruška hladká, vážka pásavá. Zo stavovcov sú na území zastúpené plazy a obojživelníky, zasahuje sem hranica výskytu endemitu mlok karpatský. Početnosťou najväčšiu triedu tvoria vtáky. Druhové spektrum ovplyvňuje vodná nádrž Domaša. Vyskytujú sa napr. jastrab lesný, kačica chrapka, myšiarka ušatá, volavka biela,

bocian biely, labuť hrbozová, d'ateľ veľký, volavka striebristá, pipiška chochlatá, lastovička domová, bučiacik močiarny, strakoš sivý. Z cicavcov sa na území najbežnejšie vyskytuje líška obyčajná, raniak hrdzavý, pich obyčajný, jeleň karpatský, srnec hôrny, sviňa divá, kuna lesná, jazvec obyčajný, bažant ale občas aj vlk a rys.

Chránené územia

Za osobitne chránené časti prírody a krajiny sa podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 543/2002 Z. z.“) považujú územia, ktoré sú vyhlásené za chránené územia (územná ochrana) a chránené druhy rastlín a živočíchov (druhovú ochrana). Územná ochrana je ochrana územia v 2. až 5. (najvyššom) stupni ochrany podľa zákona č. 543/2002 Z. z. Na území, ktorému sa neposkytuje územná ochrana v 2. až 5. stupni ochrany, platí podľa zákona č. 543/2002 Z. z. 1. stupeň ochrany.

Chránené územia môžu byť súčasťou národnej siete chránených území alebo môžu byť súčasťou európskej siete chránených území – NATURA 2000 (územia európskeho významu – SKUEV a chránené vtáčie územia – CHVÚ).

Natura 2000 je názov sústavy chránených území členských krajín Európskej únie a hlavným cieľom jej vytvorenia je zachovanie prírodného dedičstva, ktoré je významné nielen pre príslušný členský štát, ale najmä pre EÚ ako celok. Táto sústava chránených území má zabezpečiť ochranu najzácnejších a najviac ohrozených druhov voľne rastúcich rastlín, voľne žijúcich živočíchov a prírodných biotopov vyskytujúcich sa na území štátov Európskej únie a prostredníctvom ochrany týchto druhov a biotopov zabezpečiť zachovanie biologickej rôznorodosti v celej Európskej únii. (Zdroj: www.sospr.sk)

Základom pre vytvorenie sústavy Natura 2000 sú dve právne normy EÚ: smernica Rady Európskych spoločenstiev č. 79/409/EHS o ochrane voľne žijúcich vtákov (známa tiež ako smernica o vtákoch – Birds Directive); smernica Rady Európskych spoločenstiev č. 92/43/EHS o ochrane biotopov, voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín (známa tiež ako smernica o biotopoch – Habitats Directive).

Sústavu NATURA 2000 tvoria teda 2 typy území:

1. osobitne chránené územia (Special Protection Areas, SPA) - vyhlasované na základe smernice o vtákoch - v národnej legislatíve: chránené vtáčie územia;

Na území okresu Svidník sa nachádza chránené vtáčie územie: **Laborecká vrchovina.**

Kód územia : SKCHVU011, Kraj : PREŠOVSKÝ KRAJ

Rozloha : 102 923,739 ha, Správca územia : CHKO Východné Karpaty.

Obrázok 4 Mapa k.ú. Laborecká vrchovina

2. osobitné územia ochrany (Special Areas of Conservation, SAC) - vyhlasované na základe smernice o biotopoch - v národnej legislatíve: územia európskeho významu - pred vyhlásením, po vyhlásení je územie zaradené v príslušnej národnej kategórii chránených území. V k. ú. Mestisko sa nenachádza žiadne chránené územie.

V okrese Svidník sa nachádza celkovo iba 1 územie európskeho významu:

Názov : **Dukla.**

Kód územia : SKUEV0048

Kraj : PREŠOVSKÝ KRAJ

Rozloha : 6 860,58 ha

Správca územia : CHKO Východné Karpaty.

Katastrálne územia : Čertižné, Dlhoňa, Driečna, Habura, Havranec, Kečkovce, Krajná Bystrá, Krajná Porúbka, Nižný Komárnik, Roztoky, Šarbov, Vápeník, Nižná Pisaná, Vyšný Komárnik, Príkra.

Zdroj: <http://www.biomonitoring.sk/>

Na území okresu Svidník obce sa nachádzajú tieto chránené územia (CHÚ):

- PR Miroľská Slatina,
- PR Radomka,
- CHA Radomská Slatina

Zdroj: <http://www.sopsr.sk/>

História obce

Mestisko vzniklo v druhej polovici 14. storočia, pravdepodobne po roku 1379. Vybudovali ho obyvatelia zo Stročina, prípadne usadlíci podľa zákupného (nemeckého) práva spolu so šoltýsom (dedičným richtárom).

Prvou písomnou zmienkou je listina Jágerskej kapituly z 12. apríla 1414 o zálohovaní dedín. Zapísal ju pod maďarským názvom Wyuaras, teda Nové Mesto. Pod týmto názvom je uvádzaná v písomnostiach až do konca 15. storočia, od kedy je zapisované pod slovenským názvom Mestisko, čo má tiež význam mestečko. Mestisko počas svojej dlhej histórie zažilo niekoľko vojenských útokov, epidémie, neúrodu, veľa ťažkých okamihov. Vznik Československej republiky 28.10.1918 privítali občania Mestiska s úľavou, ale aj s veľkými očakávaniami. Žiaľ, novej vláde sa nedarilo splniť ani tie najzakladanejšie požiadavky obyvateľstva. V Mestisku sa jeho obyvatelia naspäť vrátili hospodáriť na málo úrodné polia, ktoré ich nevládali uživiť. V priľahlých miestach a regiónoch sa nevytvorilo dostatok pracovných miest, a tak časť obyvateľov obce bola nútená odchádzať za prácou do USA, Kanady, Argentíny, Francúzska, Belgicka a Čiech. Nepriaznivé životné podmienky, nevyhovujúce hygienické a bytové pomery spôsobovali častý výskyt chorôb. Najbližší lekár bol vo Svidníku a nemocnica v Bardejove. Koniec druhej svetovej vojny privítali občania obce s veľkou úľavou a pustili sa od obnovy svojich hospodárstiev. Ťažká životná situácia vytvorila medzi obyvateľmi obce mimoriadne dobré medziľudské vzťahy. V roku 1950 Mestisko bola prvá elektrifikovaná obec okresu Svidník. Počas niekoľkých desaťročí k hospodársko – spoločenskému životu obce prispievalo i miestne JRD., ktoré v roku 1962 dosiahlo významný úspech v pestovaní zemiakov v rámci tzv. popradského hnutia. V roku 1961 sa uskutočnilo celoštátne sčítanie ľudu, domov a bytov. Na základe tohto sčítania v obci Mestisko žilo 512 obyvateľov.

Prehľad výstavby obce

v roku 1953

- postavená prvá obecná stavba, hasičský sklad s jednou miestnosťou, ktorá slúžila obci aj na obecné zhromaždenia a organizovanie rôznych kultúrnych a spoločenských udalostí

v roku 1955 -1958

- výstavba základnej školy
- začala sa výroba tehál v Tehelni Mestisko v lokalite Pod Brehom-Pod Verbami
- zriadenie poštového úradu pre obce Stročín, Rakovčik a Hrabovčik

v roku 1961-1965

- oprava a rozširovanie miestnych komunikácií

v roku 1961 - 1962

- výstavba obchodnej prevádzky JEDNOTY

v roku 1969-1972

- výstavba miestneho vodovodu
- výstavba pouličného osvetlenia

v roku 1967-1970

- výstavba šesťbytovej jednotky

v roku 1975

- výstavba šatní TJ v obci

v roku 1985

- Technické služby mesta Svidník začali vyvážať komunálny odpad z obce

v roku 1986

- plynifikácia obce I. etapa

od roku 1997 - 2002

- rekonštrukcia miestneho vodovodu

v roku 1999

- oprava lávky cez Ondavu do Stročina

v roku 1999 -2002

- výstavba domu smútku

v roku 2002-2003

- generálna oprava kultúrneho domu

v roku 2002-2004

- oprava a údržba miestneho vodovodu
- výmena svietidiel verejného osvetlenia
- oprava a údržba kultúrneho domu a rekonštrukcia miestneho rozhlasu

v roku 2005-2006

- úprava doliny pri kostole
- rekonštrukcia šatní TJ
- zriadenie klubu mladých

v roku 2007

- rekonštrukcia miestnych komunikácií, výstavba záchytného parkoviska
- rekonštrukcia kanalizácie pre odvod dažďových vôd, na ktorej sa vybudovali chodníky

- údržba šatní TJ

v roku 2008

- rekonštrukcia oplotenia cintorína

v roku 2009

- vybudovanie chodníka ku kostolu

v roku 2010

- rekonštrukcia Kultúrno-správnej budovy

v roku 2011

- oprava a údržba telocvične

v roku 2012 - 2013

- dokončenie chodníka ku kostolu a rekonštrukcia oplotenia cintorína

v roku 2014

- obec oslávila 600 rokov od 1. písomnej zmienky

v roku 2015

- začiatok zasypávania rokliny a predĺženie kanalizácie odvodu povrchovej vody z miestnych rigolov na rokline

v roku 2016

- vybudovaný nový altánok a výmena oplotenia na futbalovom štadióne
- pri kultúrnom dome sa zabetónovala nová plotňa na žumpe s liatinovým poklopom
- výmena autobusovej zastávky za novú pri čísle domu 100

v roku 2017

- začiatok výmeny verejného osvetlenia

v roku 2018

- dokončenie výmeny a doplnenia verejného osvetlenia

v roku 2019

- rekonštrukcia kancelárie na obecnom úrade
- pokračovanie výstavby chodníka cez obec, výmena rigolov v obci
- výmena časti strechy na telocvični
- rekonštrukcia klubu mladých
- rekonštrukcia odvodovej kanalizácie povrchovej vody z otvorených rigolov

v roku 2020

- pokračovanie v zasypávaní rokliny a predĺženie kanalizácie odvodu vody z miestnych rigolov na rokline
- výmena okien v šatni TJ
- nové ozvučenie v kultúrnom dome a v Dome nádeje
- výmena kotla v telocvični

v roku 2021

- nové kúrenie
- rekonštrukcia toaliet a oprava vody v telocvični
- rekonštrukcia miestnosti pri javisku v kultúrnom dome
- výpravky asfaltom okolo cesty a chodníkov

v roku 2022

- areál detského ihriska v obci Mestisko
- pokračovanie v zasypávaní rokliny a predĺženie kanalizácie odvodu vody z miestnych rigolov na rokline
- dokončenie opravy strechy na telocvični, rekonštrukcia ďalších miestnosti pri telocvični
- výmena kotla v budove obecného úradu
- zakúpená umývačka riadu, elektrická rúra a výmena pracovných stolov za nerezové v kuchyni obecného úradu
- rekonštrukcia priestorov bývalej pošty.

v roku 2023

- výstavba chodníkov a rigolov v obci Mestisko, SO 07 Chodník 3 – 1. etapa

Symboly obce

Symbolmi obce Mestisko sú erb, vlajka a pečať obce.

Blazón erbu:

V modrom štíte na zelenej, piatimi striebornými oválnymi kameňmi preloženej pažiti zlatý obilný snop, podložený strieborným položeným kosákom so zlatou zvislou rukoväťou.

Komentár: Tradičný poľnohospodársky motív podľa odtlačku pečatidla obce z r. 1868.

Číslo uznesenia: OZ - 3.2/1999

Signatúra HR SR: M-120/1999

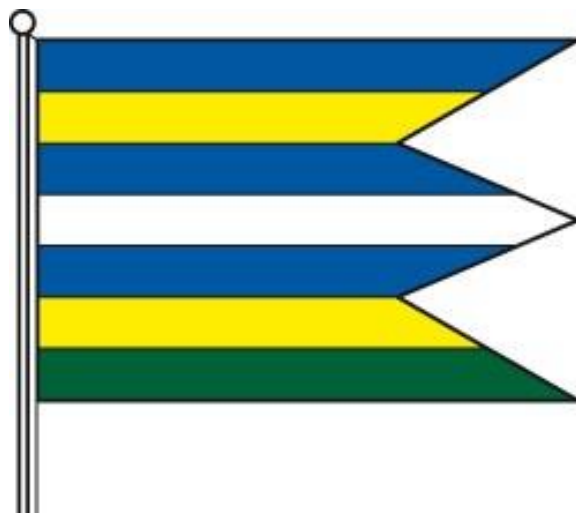
Autori: Leon Sokolovský, Peter Kónya, Sergej Pančák

Zdroj: https://ives.minv.sk/heraldreg/detail?id_nositel=2731

Obrázok 5 Erb obce Mestisko

Obrázok 6 Vlajka obce Mestisko

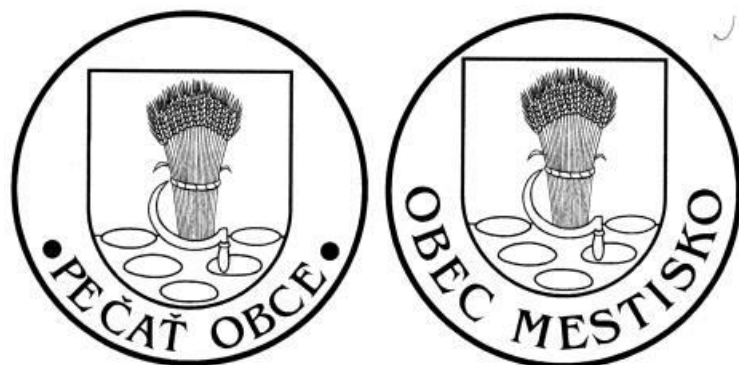
Pečať obce je okrúhla, uprostred s obecným erbom a kruhopisom: OBEC MESTISKO.

Vlajka obce pozostáva so siedmych pozdĺžnych pruhov vo farbách modrej, žltej, modrej, bielej, modrej, žltej a zelenej. Vlajka má pomer strán 2 : 3 a ukončená je tromi cípmi t.j. dvoma zástrihmi, siahajúcimi do tretiny jej listu.

Zdroj: OcÚ Mestisko

Obrázok 7 Pečať obce

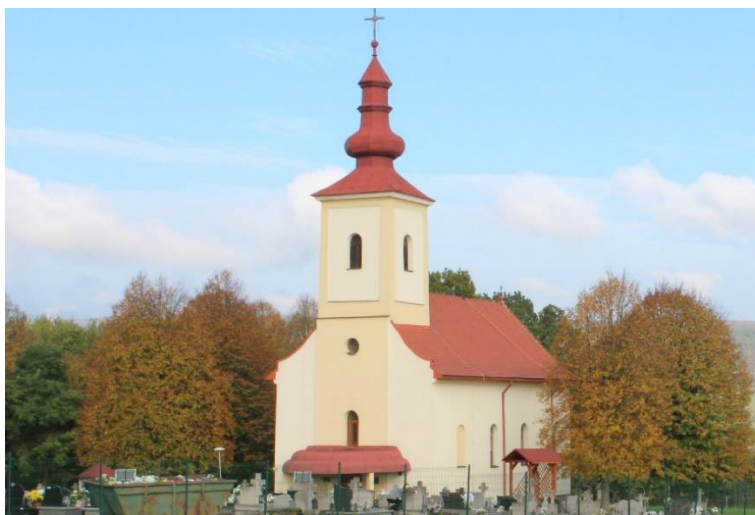
PEČATE OBCE MESTISKO

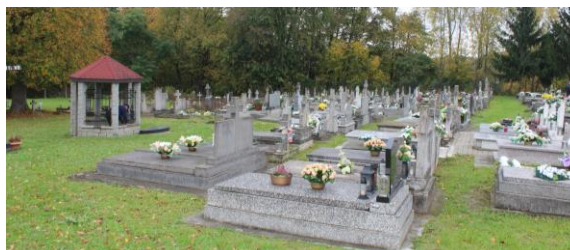
Kultúrne, cirkevné a spoločenské organizácie

V obci sa nachádza národná kultúrna pamiatka Kostol Narodenia Panny Márie (zapísaná v ÚZPF - č. ÚZPF 10380/1), ktorý bol posvätený 8. septembra 1843 na sviatok Narodenia Panny Márie. Podľa Súpisu pamiatok na Slovensku bol postavený v klasicistickom štýle s retardovanými prvkami baroka. Má jednodňový priestor s presbytériom s oblým uzáverom. Na západnom portáli je predstavená veža s vstupným portálom. Do kostola bol z dreveného kostola premiestnený malý zvon s priemerom 40 cm, tzv. umieračik. Zvon bol odliaty prešovským zvonolejárom Jánom Lecherom v roku 1791. V súčasnosti je kvôli praskline nefunkčný. Technicko-stavebný stav kostola je dobrý. Kostol je zrekonštruovaný s inštaláciou vonkajšieho nočného iluminačného osvetlenia.

Obrázok 8 Rímsko-katolícky Kostol Narodenia Panny Márie

Obrázok 9 Dom nádeje a cintorín v obci

Kultúrna činnosť v Mestiska rozvíjala, najmä prostredníctvom učiteľov a školy. V roku 1962, ako jedno z prvých v okrese, bolo zriadené stále obecné kino v školskej jedálni. Po výstavbe kultúrneho domu premietali filmy v ňom až do zrušenia kina roku 1991. V obci je zriadená verejná knižnica a v minulosti v nej pôsobilo aj ochotnícke divadlo, ktoré zaznamenávalo veľké úspechy. V roku 2003 bola založená folklórna skupina Brežinky, ktorá nahrála 2 CD prevažne so šarišskou ľudovou hudbou.

Na území obce pôsobia dve pozemkové spoločnosti a to Urbárska spoločnosť POLOM (1993) a Združenie vlastníkov lesných pozemkov KOLENGY (1993). Činnosť spoločností je zameraná najmä na ťažbu drevnej hmoty s následným predajom, pestovateľskú činnosť a zabezpečovanie drevnej hmoty pre vlastníkov lesných pozemkov, predovšetkým obce. Ťažobné lesné porasty sú predovšetkým zmiešané lesy s drevinami dub, buk a hrab.

Rozdelením poľovníckej základne Skala Hrabovčik vznikli tri poľovnícke združenia Ostrý vrch Hrabovčik Lazy Mlynárovice a Skala Mestisko. Poľovnícky revír združenia Skala Mestisko má rozlohu 1 560 ha lesnej a ornej pôdy v katastri obcí Mestisko a Rakovčik. Revír je typickým srnčím revírom, ale sa môžu v ňom chovať aj zajace a jeleniu zver. Tiež sa tam nechýbajú ani vlk, rys, líška, jazvec, divá mačka, kuna, bažant, jarabica poľná, sluka, divá kačica a dravá pernatá zver.

Prehľad organizácií pôsobiacich na území obce Mestisko sa nachádza v tabuľke 10.

Tabuľka 9 Významné osobnosti v obci Mestisko

Meno	Obdobie	Oblasť pôsobnosti
Ing. Juraj Miňo	07.04.1923 - 24.09.1994	veľvyslanec ČSSR v bývalej Juhoslávii a v vtedajšej BĽR
Mc. Tomáš Miňo	20.12.1927 - 12. 8. 2004	rodák z Mestiska žijúci v Kanade, finančne podporil stavbu domu smútku sumou 10 000 kanadských dolárov
Vldp. čestný kanonik Michal Tkáč	04.05.1931 - 15. 08. 2008	farár pôsobiaci v Starej Ľubovni, českých Budejoviciach (CZ), Frymburku (CZ)
Ing. Klement Miňo	16.11.1932 - 06.04.2001	veľvyslanec ČSSR v Pakistane

Ing. Michal Miga	30.05.1939 -	veľvyslanec v Argentíne, Kube, Brazílii, Chile žijúci v Českej republika
PhDr. Ján Beňko	10.10.1942 - 16.06.1988	historik

Tabuľka 10 Prehľad organizácií v obci Mestisko

Typ organizácie	Názov organizácie
Kultúrne súbory a kluby	FS Brežinky – založený v roku 2004
Športové kluby	OŠK - futbalový oddiel, bývalý TJ Družstevník Klub slovenských turistov Kaštielik – založený v roku 2007
Verejnoprospešné organizácie/záujmové združenia	Únia žien Klub dôchodcov
Cirkevné a náboženské organizácie	Rímsko-katolícka cirkev, farnosť Svidník Gréckokatolícka cirkev, farnosť Hrabovčik
Pozemkové spoločenstvá	Urbárska spoločnosť POLOM Združenie vlastníkov LP KOLENGY –
Poľovnícke zväzy	Poľovnícke združenie SKALA

Zdroj: info obce, publikácia Mestisko 1414 – 2014

Pamiatkový fond a archeologické lokality a nálezy k. ú. Mestisko

Krajský pamiatkový úrad Prešov: list číslo Z-PUSR-018889/2024 zo dňa 07.03.2024 uvádza:

Pri realizácii činností vyplývajúcich z PHSR - rešpektovať nehnuteľnú národnú kultúrnu pamiatku nachádzajúcu sa v k. ú. Mestisko, ktorá je zapísaná v Ústrednom zozname pamiatkového fondu (ďalej aj „ÚZPF“) v registri nehnuteľných kultúrnych pamiatok: **Kostol r. k. Narodenie Panny Márie, č. ÚZPF 10380/1, súp. č. 7, parcela KN-C č. 1/2 k. ú. Mestisko.**

- rešpektovať archeologickú lokalitu a lokalizované a nelokalizované archeologické náleziská, ktoré KPÚ Prešov eviduje v Evidencii archeologických lokalít v k. ú. Mestisko:

- **Historické jadro obce** – územie s predpokladanými archeologickými nálezmi z obdobia stredoveku až novoveku (1. písomná zmienka o obci k roku 1414)

- **Zaniknutý stredoveký kostol** východne od jestvujúceho kostola, ktorý je zachytený na vojenských mapovaniach.

Na vyššie uvedenú národnú kultúrnu pamiatku, na jej plochu a na jej bezprostredné okolie a na plochy archeologických nálezisk sa pri napĺňaní požiadaviek vyplývajúcich z predmetného strategického dokumentu vzťahujú ustanovenia zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu (pamiatkový zákon) v znení neskorších zmien a doplnkov, ktoré treba dodržať.

Rekonštrukciu verejnoprospešných objektov, ktoré vznikli v priebehu 20. storočia, realizovať s prihliadnutím na ich architektúru a pri zachovaní ich pôvodného výrazu.

Zachovať pri napĺňaní cieľov a projektov vyplývajúcich z predloženého návrhu strategického dokumentu charakteristické diaľkové pohľady a siluety na obec a na NKP - Kostol r. k. Narodenia Panny Márie, ktorý tvorí dominantu obce. V súlade s ustanovením § 44 a pamiatkového zákona toto záväzné stanovisko po uplynutí troch rokov odo dňa jeho vydania stráca platnosť, ak nedošlo k jeho použitiu na účel, pre ktorý je určené.

Vzdelávanie a školstvo

Z dostupných informácií môžeme predpokladať, že prvá škola v Mestisku bola zriadená okolo roku 1870. Vtedy bola aj postavená drevená budova školy, ktorá slúžila na vzdelávanie do roku 1904. V tomto roku bola ako jedna z prvých v regióne postavená murovaná štátna škola. V roku 1955 začala výstavba novej školy, pretože sa z roka na rok zvyšovali počty žiakov. V roku 2010 školu navštevovalo už iba 50 žiakov, stala sa nerentabilnou a začalo sa uvažovať o jej zrušení. K tomu došlo rozhodnutím MŠ SR v Bratislave 31.08.2012, keď školu navštevovalo len 43 žiakov. Žiaci zo zrušenej školy boli pridelení k školskému obvodu vo Svidníku.

Materská škola s celodennou starostlivosťou bola zriadená v roku 1949, ako jedna z prvých v okrese Svidník. Škola mala stále dostatok detí, no postupne dochádzalo k znižovaniu počtu detí a v roku 2001 ich už bolo iba 19.

V súčasnosti sa v obci Mestisko nenachádza základná ani materská škola (ZŠ ani MŠ).

Časť A.I - Analýza vnútorného prostredia

Ľudské zdroje

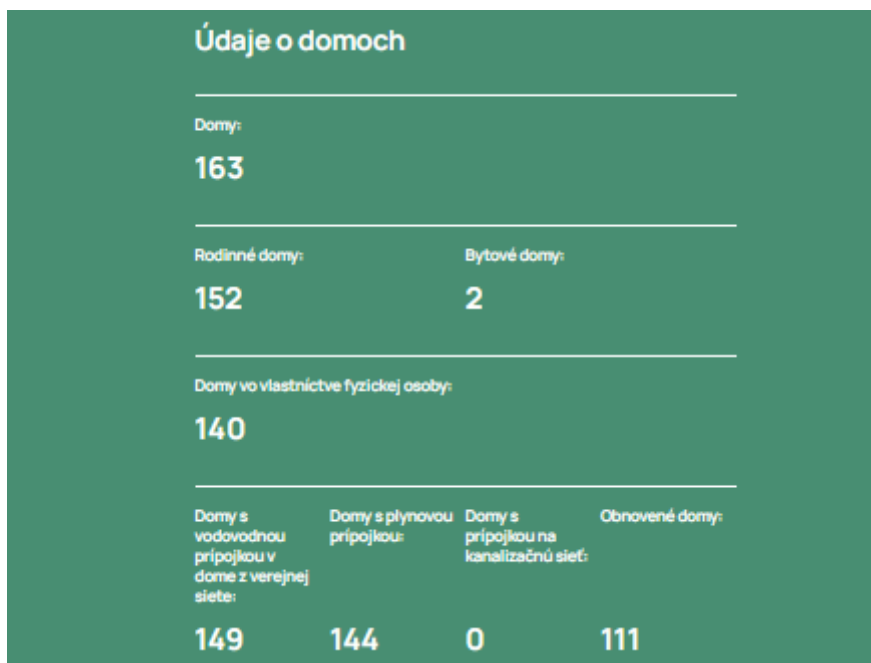
Ľudské zdroje sú základným predpokladom pre zabezpečenie prosperity každého územia.

Tabuľka 11 Údaje o obyvateľoch obce Mestisko SODB 2021

Údaje o obyvateľoch			
Počet obyvateľov spolu:	muži:	ženy:	
447	218	229	
Hustota obyvateľstva (ob./km ²):	Štátni občania:	Cudzinci:	
40,46	447	0	
Veková štruktúra			
0 - 14-roční:	15 - 64-roční:	65 a viac roční:	Priemerný vek (roky):
56	289	102	46,3
Vzdelanie			
základné:	stredoškolské:	vysokoškolské:	Ekonomicky aktívni:
59	273	73	245

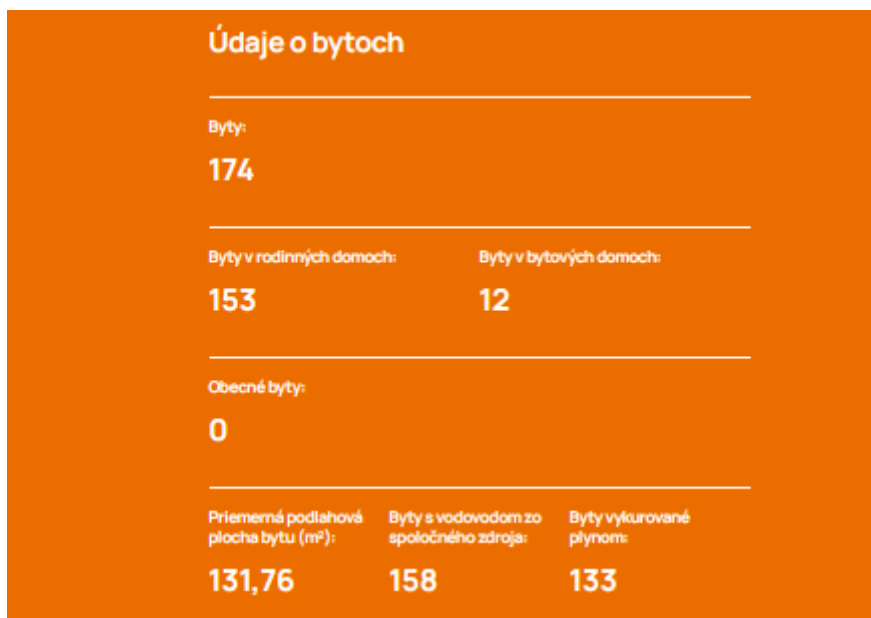
Zdroj: <https://www.scitanie.sk/moja-obec/SK041C527564>

Tabuľka 12 Údaje o domoch v obci Mestisko SOBD2021

Zdroj: <https://www.scitanie.sk/moja-obec/SK041C527564>

Tabuľka 13 Údaje o bytoch v obci Mestisko SOBD2021

Zdroj: <https://www.scitanie.sk/moja-obec/SK041C527564>

Tabuľka 14 Vývoj počtu obyvateľov v obci Mestisko od roku 2018-2022

Rok	Počet obyvateľov
2022	444
2021	449
2020	452
2019	461
2018	462

Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka 15 Prirodzený prírastok a úbytok obyvateľstva v obci od roku 2018-2022

Názov ukazovateľa	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Počet narodených spolu:	8	3	3	3	4
Počet zomretých spolu:	1	4	9	4	8
Prirodzený prírastok/úbytok	7	-1	-6	-1	-4

Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka 16 Prírastok obyvateľstva sťahovaním v obci od roku 2018-2022

Názov ukazovateľa	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Počet prisťahovaných spolu:	8	11	10	12	5
Počet odsťahovaných spolu:	7	11	13	9	6
Migračné saldo spolu:	1	0	-3	3	-1

Zdroj: ŠÚ SR

Táto časť obsahuje:

- kompletnú analýzu vnútorného prostredia na základe overeného súboru kvantitatívnych a kvalitatívnych dát (ďalej len „dátová základňa“) podľa jednotlivých oblastí vrátane finančnej a hospodárskej situácie,
- ex-post hodnotenie (realizácia existujúceho PHSR vrátane vyhodnotenia rozpracovaných investičných a neinvestičných projektov k 31. 12. príslušného roku),
- analýzu silných a slabých stránok územia,
- identifikáciu hlavných vonkajších faktorov rozvoja územia (výber hlavných faktorov),
- analýzu vplyvu vonkajšieho prostredia na vývoj situácie v území (zoznam),
- analýzu príležitostí a ohrození pre rast a rozvoj územia (posúdenie hlavných faktorov z hľadiska príležitostí a ohrození),

- analýzu väzieb územia,
- SWOT analýzu (súhrnná tabuľka, syntéza výsledkov),
- analýzu možných rizík a hrozieb, identifikáciu kritických oblastí rozvoja,
- identifikáciu východísk a možných riešení,
- odhad budúceho možného vývoja.

Analýza príčin a dôsledkov

Cieľom analýzy príčin a dôsledkov je:

- identifikovať problémy,
- nájsť ich príčiny a dôsledky, ktoré z nich vyplývajú.

V obci Mestisko sú identifikované 3 základné problémy:

1. *Nedostatočný stav miestnych komunikácií*
2. *Rekonštrukcia verejných budov a priestranstiev*
3. *Nedostatočná environmentálna infraštruktúra*

V nasledujúcom strome problémov je možné vidieť schému jednotlivých problémov, ich súvislostí a dôsledkov.

1. Nedostatočný stav miestnych komunikácií:

Problém je spôsobený 3 hlavnými príčinami - frekventovanosť dopravy, klimatické podmienky a chýbajúce finančné prostriedky. Vďaka týmto príčinám sa stav vozoviek v obci zhoršuje. Zároveň v obci sú nedobudované časti miestnych komunikácií, týkajúce sa predovšetkým novovybudovaných rodinných domov.

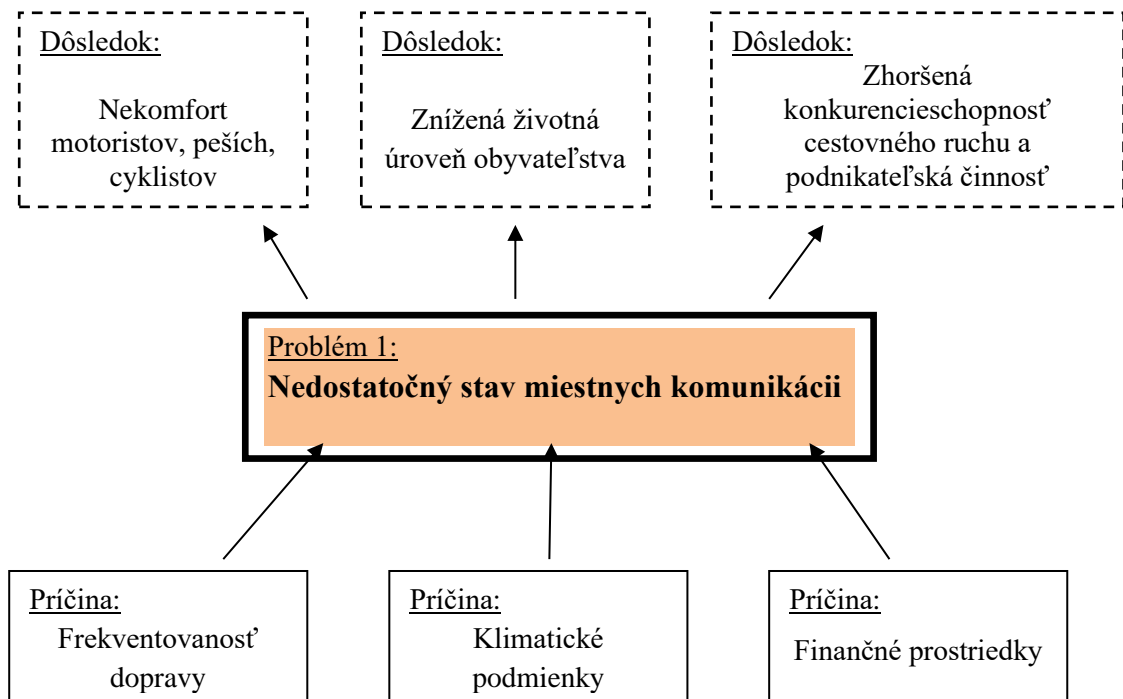
2. Rekonštrukcia verejných budov:

Problém spôsobujú 3 hlavné príčiny - vek obce, klimatické podmienky a nedostatok finančných prostriedkov. Tieto faktory zapríčiňujú, že v obci nie sú rekonštruované verejné budovy.

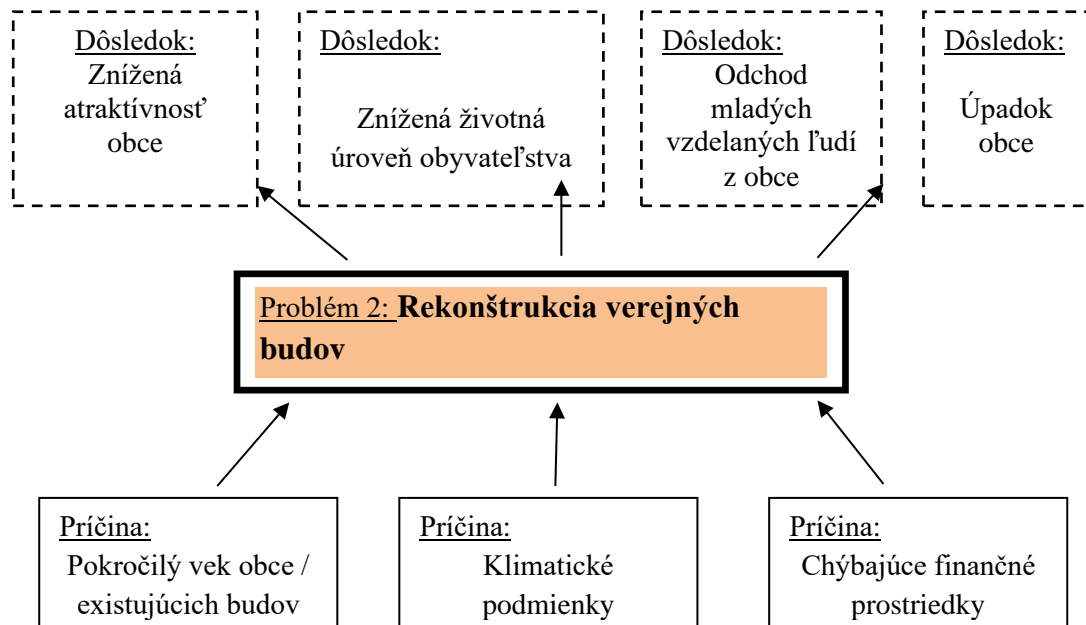
3. Nedostatočná environmentálna infraštruktúra:

Problém spôsobujú 1 hlavná príčina - chýbajúce finančné prostriedky. Nie je vybudovaná kanalizácia. Vybudovaním environmentálnej infraštruktúry sa zvýši celková životná úroveň obyvateľstva a zabráni sa odchodu mladých ľudí z obce.

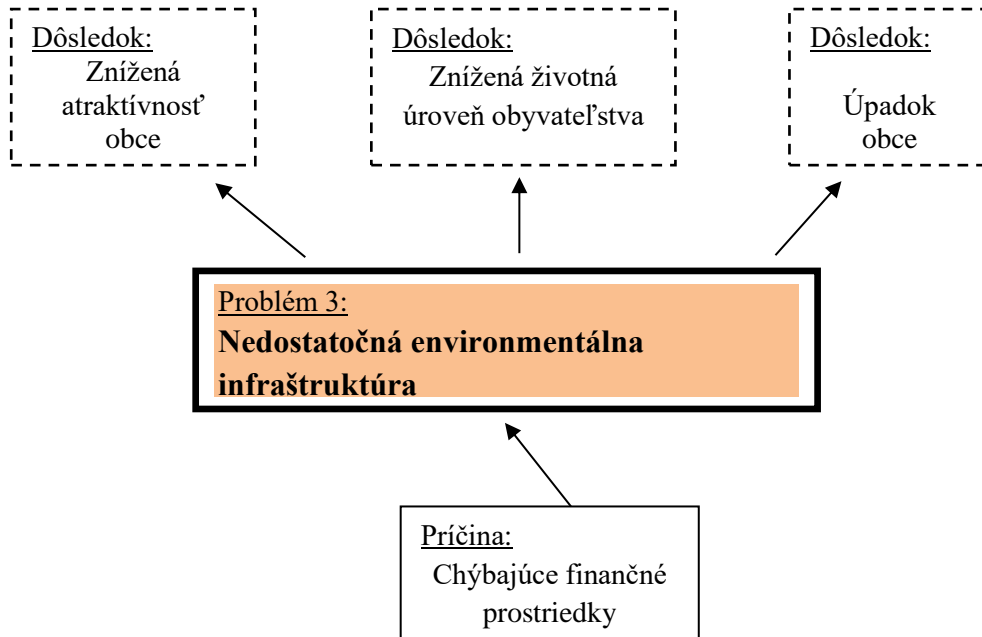
Obrázok 10 Schéma stromu problémov

Zdroj: vlastné spracovanie

Zdroj: vlastné spracovanie

Zdroj: vlastné spracovanie

Časť A.II Analýza vonkajšieho prostredia

Dôležitým aspektom v analýze vonkajšieho prostredia je stratégia štrukturálnej politiky Európskej únie a jej implementácia do slovenských pomerov. Počas programovacieho obdobia EÚ 2000-2006 (pre Slovenskú republiku išlo o roky 2004-2006) používala Európska únia stratégiu regionálnej politiky založenú na rovnomernom prístupe samospráv k štrukturálnym fondom. Od programovacieho obdobia 2007-2013 sa stratégia regionálnej politiky zmenila, keďže sa už nezamerala na znižovanie regionálnych disparít formou podpory zaostalých regiónov, ale na základe skúseností z regionálneho rozvoja zo západoeurópskych krajín, rozhodla sa posilňovať predovšetkým vytýčené póly rastu, ktoré sú najviac konkurencie schopné a majú najväčší potenciál rozvoja. Jednotlivými krajinami vytýčené póly rastu mali byť nositeľmi rozvoja v jednotlivých regiónoch a postupom času by sa rozvoj z týchto pólov rastu mal šíriť do ich bezprostredného okolia. Na územie Slovenskej republiky tak boli od programovacieho obdobia 2007-2013 na základe Koncepcie územného rozvoja Slovenska stanovené inovačné a kohézne póly rastu. Dôležitým impulzom pre oblasť Prešovského samosprávneho kraja, okresu Svidník by určite bola podpora zo strany vlády formou investičných stimulov pre priame zahraničné investície, ktoré sa realizujú čo najbližšie k uvedenej oblasti. Vzhľadom na predošlé skúsenosti však konštatujeme, že od roku 2002, kedy sa začalo s poskytovaním investičnej pomoci, jednotlivé slovenské vlády touto formou podporovali smerovanie priamych zahraničných investícií do najrozvinutejších regiónov Slovenska. Uvedená politika územnej podpory vo forme investičnej pomoci a množstvo ďalších faktorov (napr. faktor sídelnej hierarchie, faktor makro polohovej atraktivity, faktor veľkej dopravnej infraštruktúry, faktor historickej marginality, depresnosti priľahlých prihraničných regiónov a pod.) prispievajú k nerovnovážnemu regionálnemu vývoju v rámci Slovenska, keď sa medzi jednotlivými jeho regiónmi vytvorili pomerne výrazné regionálne disparity.

Vytvorila sa tak významná priestorová polarizácia spoločnosti s existenciou centier na strane jednej a periférií na strane druhej. Obec Mestisko leží vo okrese Svidník v rámci Prešovského samosprávneho kraja, ktorá je na základe skupiny ukazovateľov z hľadiska ľudských zdrojov, ekonomického potenciálu, osobnej vybavenosti a dostupnosti centier kategorizovaná medzi regióny s kumulovanou periférnosťou.

Jednou z možností získavania finančných prostriedkov na realizáciu investičných akcií sú Európske štrukturálne fondy a investičné fondy. Napriek tomu, že tieto európske štrukturálne fondy a investičné fondy sú z aspektu regionálneho rozvoja definované ako „doplňkové“ zdroje financovania, v súčasnom modeli regionálnej politiky a nastavenia financovania samospráv sú práve tieto prostriedky z európskych a štrukturálnych fondom hlavným zdrojom financií, bez ktorého samosprávy nemôžu realizovať svoje investičné projekty.

Slovensko môže čerpať Európske štrukturálne a investičné fondy (v skratke "EŠIF") prostredníctvom operačných programov do konca roka 2023 a v prípade PRV do konca roka 2025 z týchto OP:

- OP Integrovaný regionálny operačný program (OP IROP)
- OP Ľudské zdroje (OP LZ)
- OP Kvalita životného prostredia (OP KŽP)
- OP Integrovaná infraštruktúra (OP II)
- OP Výskum a inovácie(OP VaI)
- OP Efektívna verejná správa (OP EVS)
- Technická pomoc
- Program rozvoja vidieka 2014 – 2025

V programovom období 2021-2027 bude čerpanie prostredníctvom Programu Slovensko. Najväčšia časť investícií bude smerovať na zelené a klimatické ciele, vrátane zvýšenia energetickej bezpečnosti Slovenska. Dôležitá časť zdrojov bude ďalej smerovať na vedu, výskum, podporu inovácií, keďže len inovácie zabezpečia kvalitnejšie pracovné miesta a lepšie platy pre ľudí na Slovensku. Druhý najvyšší objem investícií pôjde do sociálnej oblasti a na vzdelávanie, ktoré je kľúčom k úspechu Slovenska.

Zdroj: www.mirri.gov.sk

STEEP analýza

Pri stretávaní sa s rôznymi problémami a výzvami je dôležité vedieť, že ich riešenie môže byť v budúcnosti ovplyvnené rôznymi vonkajšími faktormi, ktoré obec nedokáže ovplyvniť. Cieľom STEEP analýzy je napomáhať tvorcom rozhodnutí predvídať budúci možný vývoj a na tieto zmeny sa pripraviť.

Faktory, ktoré sa posudzujú v jednotlivých oblastiach môžu byť nasledujúce:

Tabuľka 17 STEEP analýza (analýza externého prostredia)

Sociálne	Technologické	Ekonomické	Ekologické	Politické	Hodnoty
Zmeny populácie-starnutie obyvateľstva, emigrácia mladých ľudí do miest	Úroveň technológie poskytovateľa	Nové trhy a nové príležitosti (napr. cestovný ruch)	Dopad ŽP-vplyv rôznych subjektov na ŽP	Politika vlády v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti	Zmena postojov k lokálnemu rozvoju
Zmeny postojov a správania-aktívny tretí sektor	Dostupná technológia a využívaná technológia	Klesajúce trhy v niektorých poskytovaných službách	Možnosti obnovy a tvorby ŽP	Štandardy na politickej scéne domáce a štrukturálna politika Európskej únie	Organizačná kultúra, zmena životného štýlu
Zmeny správania obyvateľov	Technológia využívaná obyvateľmi, podnikateľmi	Dostupnosť finančných zdrojov	Politika ŽP	Legislatívne zmeny	Tímová spolupráca
Móda	Kontakt s obyvateľmi prostredníctvom technológie	Daňová politika	Podpora tvorby a ochrany ŽP	Zmena vlády ako výsledok volieb	Osobné hodnoty

Zdroj: vlastné spracovanie

Časť A.III Zhodnotenie súčasného stavu územia

Zhodnotenie súčasného stavu územia je spracované formou SWOT analýzy. Bola vypracovaná najmä na základe dotazníkového prieskumu, vykonaného medzi obyvateľmi obce.

SWOT analýza (Silné stránky, slabé stránky, príležitosti, ohrozenia)

Cieľom analýzy SWOT je zhodnotenie doterajšieho stavu obce prostredníctvom zhrnutých informácií v analytickej časti. Jedná sa o sumárne zhrnutie silných a slabých stránok obce ako aj možných príležitostí a hrozieb.

Silné stránky obce predstavujú potenciálne faktory ďalšieho rozvoja obce vo všetkých základných oblastiach. Vytvárajú východiskovú základňu pre stanovenie reálnych rozvojových cieľov.

Slabé stránky obce predstavujú limitujúce faktory rozvojových zámerov a oblastí, na ktoré treba sústrediť pozornosť orgánov samosprávy.

Príležitosti (šance) sú faktormi, ktoré umožňujú pri ich využití naplnenie rozvojových zámerov obce, ich reálnosť a urýchlenie. Poznanie reálnych príležitostí je východiskom stanovenia splniteľných rozvojových cieľov.

Ohrozenia (riziká) predstavujú skutočnosti, ktoré môžu negatívne ovplyvniť resp. spomaliť realizáciu strategických cieľov rozvoja obce. Dôsledná analýza možností vzniku rizík na celospoločenskej i komunálnej úrovni predstavuje predovšetkým analýzu možností pri zabezpečovaní finančných zdrojov.

Na základe výsledkov SWOT analýzy je možné vytvoriť optimálnu a ideálnu stratégiu pre rozvoj obce.

Tabuľka 18 SWOT analýza ekonomickej oblasti

Ekonomická oblasť	
Silné stránky	Slabé stránky
<p>výhodná geografická poloha obce blízkosť miest –Svidník, Stropkov blízkosť Poľskej republiky existencia lesohospodárskeho spoločenstva a pozemkových spoločenstiev dobrá dostupnosť dopravy, cesta 1. triedy I/21, cesta 2. triedy I/665, hromadná doprava zabezpečená SAD Prešov, a.s. potenciál pre rozvoj pešej turistiky verejný rozhlas plynofikácia obce existencia verejného vodovodu dostatočná telekomunikačná sieť prítomnosť atraktívneho prostredia</p>	<p>poškodené miestne komunikácie chýbajú chodníky chýbajú cyklotrasy zastaralá autobusová zastávka objekty pre kultúrne a spoločenské aktivity si vyžadujú technickú obnovu, prípadne kompletnú rekonštrukciu nízka úroveň služieb cestovného ruchu, nedostatočné využitie verejných zdrojov (EÚ, SR) a úverových prostriedkov pri financovaní zámerov obce</p>
Príležitosti	Ohrozenia
<p>dobudovanie prízjazdových miestnych komunikácií k novovybudovaným RD rekonštrukcia miestnych komunikácií a chodníkov vybudovanie chýbajúcich chodníkov a cyklotrasy výstavba rozhľadne na Kaštieliku výstavba autobusovej zastávky rekonštrukcia lavičiek potreba využitia verejných zdrojov (EÚ, SR) a úverových prostriedkov pri financovaní zámerov obce</p>	<p>nárast občanov vysokej vekovej kategórie nezvratne zhoršujúci sa technický stav obecného majetku neustály rozvoj individuálnej automobilovej dopravy vytvára tlak na údržbu miestnych komunikácií nedostatok finančných prostriedkov určených na rozvoj a renováciu obce</p>

Tabuľka 19 SWOT analýza sociálnej oblasti

Sociálna oblasť a občianska vybavenosť	
Silné stránky	Slabé stránky
<p>rozmanitosť dopravného spojenia s premávkou v postačujúcich časových intervaloch</p> <p>existencia knižnice</p> <p>existencia a fungovanie spolkov v obci</p> <p>tradícia v organizovaní spoločenských a kultúrnych podujatí</p>	<p>budova KD</p> <p>poškodené oplotenie cintorína</p> <p>starnúce obyvateľstvo</p> <p>zastaralý Dom nádeje</p> <p>absencia pošty v obci</p> <p>chýba priestor na voľnočasové aktivity – multifunkčné ihrisko</p> <p>absencia školského a predškolského zariadenia absencia zdravotného strediska v obci</p> <p>vysoká prevádzková nákladovosť a zlý technický stav objektov občianskej vybavenosti</p>
Príležitosti	Ohrozenia
<p>dobudovanie detského ihriska</p> <p>vybudovanie multifunkčného ihriska</p> <p>rekonštrukcia KD</p> <p>oplotenie cintorína</p> <p>rekonštrukcia Domu nádeje</p> <p>organizovanie obecných podujatí (oslavy úcty k starším, deň matiek a otcov, športový deň...)</p>	<p>zhoršujúca sa sociálna situácia niektorých skupín obyvateľstva</p> <p>nedostatočná podpora zo strany VÚC a štátu vo sfére občianskej vybavenosti</p> <p>poškodenie majetku obce</p> <p>odchod mladých rodín</p> <p>sociálna izolovanosť detí, obezita</p> <p>rozpad spoločenských, komunitných a rodinných vzťahov</p>

Tabuľka 20 SWOT analýza environmentálnej oblasti

Environmentálna oblasť	
Silné stránky	Slabé stránky
<p>pokojnú prostredie krásna rozmanitá príroda prijateľný stav životného prostredia, dostatok priestorov pre budovanie oddychových zón v obci dostatok pitnej a úžitkovej vody zabezpečený odvoz TKO a separovaný zber čiastočne vybudované rigoly na odvod dažďovej vody pozdĺž miestnych komunikácií</p>	<p>narastanie individuálnej automobilovej a tranzitnej dopravy chýbajúca kanalizácia v obci nedostatočná údržba verejného priestranstva dažďová kanalizačná sieť v zlom stave existencia divokých (čiernych) skládok</p>
Príležitosti	Ohrozenia
<p>úprava verejných plôch a priestranstiev, vybudovanie tzv. zelených zón – výsadba zelene napr. cintorín a okolie KD bezpečné odvádzanie odpadových vôd vybudovaním kanalizácie vybudovanie nabíjacej stanice pre elektromobily výstavba fotovoltaickej elektrárne možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EÚ a štátneho rozpočtu</p>	<p>ohrozovanie čistoty spodných vôd septikmi nárast množstva vznikajúceho komunálneho odpadu, vytváranie a neriešenie nepovolených, tzv. divokých skládok znečistenie životného prostredia ohrozovanie obce prašnosťou, a znečisťovaním ovzdušia vplyvom zveľad'ovania technickej a občianskej infraštruktúry zhoršenie zdravotného stavu obyvateľstva</p>

Časť B - Strategická časť

Strategická časť programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Mestisko na roky 2024-2030 nadväzuje na analytickú časť, ktorá je založená na komplexnej analýze územia. Táto časť PRO obsahuje stratégiu rozvoja obce s ohľadom na jej vnútorné danosti a špecifiká.

Táto časť obsahuje:

- víziu územia,
- formuláciu a návrh stratégie,
- výber a popis strategických cieľov v jednotlivých politikách - oblastiach rozvoja (hospodárska, sociálna, environmentálna).

Pre stanovenie rozvojovej stratégie obce je nevyhnutné rešpektovať varianty rozvoja územných celkov vyššej úrovne. Súčasťou strategickú časti je strategická vízia, formulácia a návrh stratégie rozvoja, ako aj formulácia cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti, ako aj v ďalších čiastkových oblastiach.

Ciele a priority (Globálny cieľ, špecifické ciele, priority – hlavné oblasti smerovania podpory)

Hlavným zmyslom tvorby predloženej stratégie je vytvoriť východiskové podmienky (ciele) k zvýšeniu záujmu obyvateľov a samosprávy k tomu, aby sa vlastnými silami snažili o zvýšenie kvality života na základe harmonického rozvoja zdravého životného prostredia, udržovania prírodných a kultúrnych hodnôt územia a rozvoja hospodárstva.

Vízia obce a strategický cieľ:

Globálny cieľ rozvoja obce Mestisko ako prepojenie analytickej fázy strategického plánovania s plánovacou časťou bol na základe predchádzajúcich analýz a spracovaných charakteristík definovaný nasledovne:

Vízia:

„Obec Mestisko vybuduje prít'azlivú obec s prevažujúcim vidieckym charakterom osídlenia, s kvalitnou infraštruktúrou, ktorá sa zameriava predovšetkým na potreby svojich obyvateľov

a zabezpečuje aj možnosti pre trávenie kultúrnych a športových aktivít. Zároveň s dobudovaním a rekonštrukciou potrebnej technickej infraštruktúry a občianskej vybavenosti sa zlepšia podmienky pre rozvoj podnikateľských aktivít, čím sa zvýši úroveň zamestnanosti a úrovne a kvality služieb pre obyvateľov obce.“

Strategický cieľ:

Obec Mestisko chce vybudovať prít'azlivú obec s prevažujúcim vidieckym charakterom osídlenia, s kvalitnou infraštruktúrou. Obcou, ktorá poskytuje kvalitné služby, ktoré sa budú prioritne zameriavať na potreby svojich obyvateľov a zabezpečujúce primeranú kvalitu ich života.

Nasledujúce tri ciele rozvoja vyjadruje hlavné oblasti, v ktorých by sa mala obec v najbližších rokoch rozvíjať a na rozvoj ktorých by sa mala zamerať. Sú prioritami, reprezentujúcimi hlavné oblasti smerovania finančnej a organizačnej podpory zo strany obce.

1. Technická infraštruktúra - Ekonomická oblasť
2. Sociálny rozvoj a šport - Sociálna oblasť
3. Životné prostredie - Environmentálna oblasť

Tabuľka 21 Prehľad špecifických cieľov a opatrení v ekonomickej oblasti

Cieľ 1: Zlepšenie základných služieb v obci
Opatrenie 1.1 Optimálna sieť verejných budov
Opatrenie 1.2 Dostupné a bezpečné miestne komunikácie, chodníky a verejné priestranstvá

Špecifický cieľ 1: Zlepšenie základných služieb v obci

Zdôvodnenie: Úlohou tohto cieľa je dobudovať základnú infraštruktúru a zabezpečiť kvalitatívnu a kvantitatívnu úroveň vybavenia zariadení infraštruktúry v obci, ktorá skvalitní život obyvateľom obce a ostatným návštevníkom obce. Odstránením havarijných situácií a zlepšením technicko - energetických vlastností na objektoch verejných budov sa znížia prevádzkové náklady, zníži sa environmentálna záťaž a zvýši sa estetická funkcia.

Tabuľka 22 Prehľad špecifických cieľov a opatrení v sociálnej oblasti

Prioritná oblasť - Sociálna
Cieľ 2: Rozvoj voľnočasových aktivít
Opatrenie 2.1 Vybudovanie športovej a voľnočasovej infraštruktúry

Špecifický cieľ 2: Rozvoj voľnočasových aktivít

Zdôvodnenie: Zlepšenie možnosti voľno časových športových aktivít detí, mládeže a dospelých podporujúcich zdravý životný štýl. Najväčšími možnosťami pre kontakt a prácu s obyvateľmi do života obce je ich zaangažovanosť aj v oblasti športu. Obec si uvedomuje potrebu športových akcií a s tým spojenou nedostatočnou infraštruktúrou. Úlohou tohto cieľa je dobudovať športovú a voľnočasovú infraštruktúru a zabezpečiť realizáciu športových i kultúrnych podujatí so zapojením širokej verejnosti.

Tabuľka 23 Prehľad špecifických cieľov a opatrení v environmentálnej oblasti

Prioritná oblasť - environmentálna
Cieľ 3: Zlepšenie starostlivosti o životné prostredie a dobudovanie environmentálnej infraštruktúry
Opatrenie 3.1 Racionálne využívanie vôd a odpadových vôd
Opatrenie 3.2 Využitie obnoviteľných zdrojov energie (OZE)

Špecifický cieľ 3: Zlepšenie starostlivosti o životné prostredie a vybudovanie environmentálnej infraštruktúry

Zdôvodnenie: S narastajúcou spotrebou vody a s tým spojeným vypúšťaním odpadových vôd je dôležité eliminovať vplyv negatívnych zložiek na životné prostredie. Úlohou tohto cieľa je vybudovanie environmentálnej infraštruktúry a s uplatnením environmentálne vhodných technológií.

Časť C - Programová časť

Programová časť PHSR nadväzuje na strategickú časť. Obsahom sú opatrenia a projekty na zabezpečenie realizácie programu rozvoja, vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám.

Táto časť obsahuje:

- konkrétne opatrenia a projekty vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám,
- súbor ukazovateľov výsledkov a dosahov vrátane východiskových a cieľových hodnôt.

Konkrétne aktivity a opatrenia, ktoré samospráva plánuje realizovať v strednodobom horizonte sú uvedené v nasledujúcom formulári. Konkrétne činnosti, ktoré samospráva plánuje realizovať formou projektového zámeru, sú v nižšie uvedených formulároch označené ako „projekt“ . Činnosti, ktoré sa neplánujú realizovať formou projektového zámeru, sú uvedené ako „Aktivita“

Opatrenia a aktivity (Opatrenia – súhrn aktivít, aktivity – napomáhanie realizácie priorit)

Tabuľka 24 Prehľad opatrení a projektov podľa prioritných oblastí

Opatrenie	Projekt	Prioritná oblasť /oblasť
Opatrenie 1.1 Optimálna sieť verejných budov	Projekt 1.1.1 Rekonštrukcia kultúrneho domu	Ekonomická/sociálna
	Projekt 1.1.2 Výstavba autobusovej zastávky	Ekonomická/sociálna
	Projekt 1.1.3 Rekonštrukcia Domu nádeje	Ekonomická/sociálna
	Projekt 1.1.4 Rekonštrukcia bývalej budovy ZŠ	Ekonomická/sociálna/enviro- nmentálna

Opatrenie 1.2 Dostupné a bezpečné miestne komunikácie, chodníky a verejné priestranstvá	Projekt 1.2.1 Výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií	Ekonomická/environmentálna
	Projekt 1.2.2 Vybudovanie chodníkov a úprava rigolov	Ekonomická/environmentálna
	Projekt 1.2.3 Napojenie sa na cyklotrasu SK-SP	Ekonomická/sociálna/environmentálna
	Projekt 1.2.4 Oplotenie cintorína	Ekonomická/sociálna
	Projekt 1.2.5 Revitalizácia parku	Ekonomická/sociálna/environmentálna
	Projekt 1.2.6 Výsadba zelene okolo kultúrneho domu a cintorína; rekonštrukcia lavičiek	Ekonomická/sociálna/environmentálna
Opatrenie 2.1 Vybudovanie športovej a voľnočasovej infraštruktúry	Projekt 2.1.1 Vybudovanie multifunkčného ihriska	sociálna
	Projekt 2.1.2 Vybudovanie detského ihriska	sociálna
	Projekt 2.1.3 Výstavba rozhľadne na Kaštieliku	Sociálna/ekonomická
	Projekt 2.1.4 Športové a kultúrne podujatia v obci	sociálna
Opatrenie 3.1 Racionálne využívanie vôd a odpadových vôd	Projekt 3.1.1 Vybudovanie kanalizácie	Environmentálna

Opatrenie 3.2 Využitie obnoviteľných zdrojov energie	3.2.1 Výstavba fotovoltaickej elektrárne	Environmentálna
	3.2.2 Vybudovanie nabíjacej stanice pre elektromobily	Environmentálna

Opis rozvojovej stratégie

(Merateľné ukazovatele, finančný plán programu, časový horizont uskutočnenia, zdroje financovania)

Monitorovanie PHSR obce Mestisko sa vykonáva na základe súboru indikátorov priradených k jednotlivým cieľom a opatreniam. Indikátory podporujú oprávnenosť verejných výdavkov na jednotlivé opatrenia a zároveň preukazujú ekonomickú účinnosť realizovaných verejných výdavkov.

Jednou z kľúčových otázok pre realizáciu navrhnutého rozvoja obce je schopnosť obce zabezpečiť financovanie aktivít zameraných na dosiahnutie zámeru.

Na finančné zabezpečenie realizácie programu je možné použiť:

- vlastné zdroje z miestnych daní, podielových daní alebo poplatkov
- zdroje štátneho rozpočtu, štátnych fondov a Prešovského samosprávneho kraja
- prostriedky z fondov Európskej únie
- bankové úvery
- príspevky od fyzických osôb
- dary a pod.

Jednotlivé priority je potrebné realizovať podľa množstva disponibilných zdrojov a v závislosti od náročnosti dosiahnutého efektu a finančnej nákladovosti jednotlivých realizovaných opatrení.

Výška finančných prostriedkov potrebná na realizáciu jednotlivých opatrení a aktivít je stanovená len orientačne. Táto časť bude konkretizovaná v závislosti od reálneho čerpania finančných príspevkov na ich realizáciu. Taktiež je definované, z akých prostriedkov by sa mali tieto zábery realizovať (obecný rozpočet, štátny rozpočet, prostriedky Európskej únie atď.), kto by mal byť žiadateľ a následne sa určili aj predpokladané časové horizonty uskutočnenia.

Tabuľka 25 Tabuľka ukazovateľov výsledkov, dopadov

Projekt / aktivita	Výsledok / dopad/ukazovateľ
Projekt 1.1.1 Rekonštrukcia kultúrneho domu	počet prvkov verejnej infraštruktúry, zlepšenie technického stavu a estetická funkcia
Projekt 1.1.2 Výstavba autobusovej zastávky	počet prvkov verejnej infraštruktúry
Projekt 1.1.3 Rekonštrukcia Domu nádeje	počet prvkov verejnej infraštruktúry, zlepšenie technického stavu a estetická funkcia
Projekt 1.1.4 Rekonštrukcia bývalej budovy ZŠ	počet prvkov verejnej infraštruktúry, zlepšenie technického stavu a estetická funkcia
Projekt 1.2.1 Výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií	km novovybudovaných/rekonštruovaných ciest, počet obyvateľov, ktorí budú mať prospech z projektu
Projekt 1.2.2 Vybudovanie chodníkov a úprava rigolov	km vybudovaných chodníkov, počet obyvateľov, ktorí budú mať prospech z projektu
Projekt 1.2.3 Napojenie sa na cyklotrasu SK-SP	km vybudovaných cyklochodníka, počet obyvateľov, ktorí budú mať prospech z projektu
Projekt 1.2.4 Oplotenie cintorína	m nového oplotenia, ochrana majetku
Projekt 1.2.5 Revitalizácia parku	počet obyvateľov, ktorí budú mať prospech z projektu stretávanie sa občanov navzájom, zlepšenie, medziľudských vzťahov
Projekt 1.2.6 Výsadba zelene okolo kultúrneho domu a cintorína; rekonštrukcia lavičiek	počet prvkov zelenej infraštruktúry; počet obyvateľov, ktorí budú mať prospech z projektu
Projekt 2.1.1 Vybudovanie multifunkčného ihriska	počet prvkov verejnej infraštruktúry počet obyvateľov, ktorí budú mať prospech z projektu
Projekt 2.1.2 Vybudovanie detského ihriska	počet prvkov verejnej infraštruktúry počet obyvateľov, ktorí budú mať prospech z projektu

Projekt 2.1.3 Výstavba rozhľadne na Kaštieliku	počet prvkov verejnej infraštruktúry počet obyvateľov, ktorí budú mať prospech z projektu
Projekt 2.1.4 Športové a kultúrne podujatia v obci	počet podujatí počet obyvateľov, ktorí budú mať prospech z projektu
Projekt 3.1.1 Vybudovanie kanalizácie	počet km kanalizácie, počet napojených domácností v obci
Projekt 3.2.1 Výstavba fotovoltaickej elektrárne	počet prvkov verejnej infraštruktúry počet obyvateľov, ktorí budú mať prospech z projektu
Projekt 3.2.2 Vybudovanie nabíjacej stanice pre elektromobily	počet prvkov verejnej infraštruktúry počet obyvateľov, ktorí budú mať prospech z projektu

Časť D - Realizačná a finančná časť

Realizačná časť sa zameriava na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja obce. Systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce na základe stanovenia merateľných ukazovateľov a vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov.

Táto časť obsahuje:

- popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHSR,
- popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie PHSR,
- systém monitorovania a hodnotenia,
- akčný plán - vecný a časový harmonogram realizácie jednotlivých opatrení a projektov.

Akčný plán obce obsahuje predstavuje konkrétny harmonogram činností/projektov/aktivít, ktoré súvisia s rozvojom obce v nadväznosti na prioritné oblasti ekonomicko-sociálneho rozvoja. Plán vychádza zo stratégie, je jej logickou súčasťou a realizuje sa prostredníctvom konkrétnych projektov a aktivít. Plán obsahuje predpokladané termíny plnenia úloh, zoznam inštitúcií zodpovedných za ich plnenie a predpokladané zdroje financovania. Výška nevyhnutných finančných prostriedkov je uvedená pri jednotlivých projektoch a opatreniach. Sumy uvedené v PHSR sú určené odhadom, nakoľko bez spracovania príslušnej projektovej dokumentácie nie je možné určiť presnú sumu kalkulovanú na jednotlivé projekty. Niektoré projekty/aktivity sa budú realizovať v rámci bežnej prevádzky samosprávy. Iné budú vyžadovať náročnejšie zdroje z hľadiska finančného a personálneho zabezpečenia.

Zdroje, ktoré sa samospráva pokúsi získať na realizáciu opatrení a aktivít uvedených v PHSR sú najmä (ale nie len):

1. bankové úvery
2. rozpočet samosprávneho kraja
3. rozpočet obce (vlastné zdroje)
4. štátne dotácie z účelových fondov (Štátny fond rozvoja bývania, Environmentálny fond...)
5. financovanie z národných projektov (úradu práce, sociálnych vecí a rodiny- AOTP...)
6. európske štrukturálne a investičné fondy
7. účelové fondy zahraničných zastupiteľstiev v SR

8. neinvestičné fondy, nadácie
9. sponzorské dary podnikateľov, súkromných osôb, neziskového sektora

Dôležitým doplnkovým zdrojom finančného zabezpečenia podpory regionálneho rozvoja môžu byť prostriedky nenávratného finančného príspevku zo štrukturálnych fondov Európskej únie Európskeho fondu regionálneho rozvoja a Európskeho sociálneho fondu.

Možnosť získať verejné finančné zdroje z rozpočtu Európskej únie a národného rozpočtu Slovenskej republiky je často previazaná na schopnosť obce spolufinancovať rozvojové projekty z vlastných zdrojov, prípadne zo zdrojov súkromných investorov. Prehľadné usporiadanie rozvojových zámernov umožní obci orientovať sa v škále dostupných podporných zdrojov, ako aj podmienok sprevádzajúcich získanie týchto zdrojov. Financovanie jednotlivých projektov sa bude realizovať z viacerých zdrojov, pričom závisieť bude od aktuálnej finančnej situácie obce a aktuálnych potrieb. Financovanie sa bude opierať nie len o zdroje obce, národné zdroje, zdroje z európskych štrukturálnych a investičných fondov, zdroje VÚC, súkromné, ale aj ďalšie zdroje. Finálna podoba a konkrétna výška investícií bude známa po vypracovaní projektovej dokumentácie a bude vychádzať okrem iného aj z procesov verejného obstarávania.

Tabuľka 26 Akčný plán obce Mestisko

Cieľ 1		Časový horizont realizácie	Predpokladaný rozpočet €	Zdroje financovania
Projekt 1.1.1	Rekonštrukcia kultúrneho domu	2024-2030	200 tis.	rozpočet obce, EŠIF, ŠR
Projekt 1.1.2	Výstavba autobusovej zastávky	2024-2030	15 tis.	rozpočet obce, EŠIF, ŠR
Projekt 1.1.3	Rekonštrukcia Domu nádeje	2024-2030	80 tis.	rozpočet obce, EŠIF, ŠR
Projekt 1.1.4	Rekonštrukcia bývalej budovy ZŠ	2024-2030	500 tis.	rozpočet obce, EŠIF, ŠR
Projekt 1.2.1	Výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií	2024-2030	400 tis.	rozpočet obce, EŠIF, ŠR
Projekt 1.2.2	Vybudovanie chodníkov a úprava rigolov	2024-2030	300 tis.	rozpočet obce, EŠIF, ŠR

Projekt 1.2.3	Napojenie sa na cyklotrasu SK-SP	2024-2030	300 tis.	rozpočet obce, EŠIF, ŠR
Projekt 1.2.4	Oplotenie cintorína	2024-2030	20 tis.	rozpočet obce, EŠIF, ŠR
Projekt 1.2.5	Revitalizácia parku	2024-2030	20 tis.	rozpočet obce, EŠIF, ŠR
Projekt 1.2.6	Výsadba zelene okolo kultúrneho domu a cintorína; rekonštrukcia lavičiek	2024-2030	30 tis.	rozpočet obce, EŠIF, ŠR
Cieľ 2		Časový horizont realizácie	Predpokladaný rozpočet €	Zdroje financovania
Projekt 2.1.1	Vybudovanie multifunkčného ihriska	2024-2030	120 tis.	rozpočet obce, EŠIF, ŠR
Projekt 2.1.2	Vybudovanie detského ihriska	2024-2030	70 tis.	rozpočet obce, EŠIF, ŠR
Projekt 2.1.3	Výstavba rozhľadne na Kašieliku	2024-2030	20 tis.	rozpočet obce, EŠIF, ŠR
Projekt 2.1.4	Športové a kultúrne podujatia v obci	2024-2030	12 tis.	rozpočet obce, VÚC, ŠR, EŠIF
Cieľ 3		Časový horizont realizácie	Predpokladaný rozpočet €	Zdroje financovania
Projekt 3.1.1	Vybudovanie kanalizácie	2024-2030	4 mil.	Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s., rozpočet obce, EŠIF
Projekt 3.2.1	Výstavba fotovoltaickej elektrárne	2024-2030	150 tis.	rozpočet obce, EŠIF, ŠR
Projekt 3.2.2	Vybudovanie nabíjacej stanice pre elektromobily	2024-2030	20 tis.	rozpočet obce, EŠIF, ŠR

Administratívne, organizačné a inštitucionálne zabezpečenie PHSR:

Vypracovaním a schválením PHSR plní obec základný princíp regionálnej politiky. Týmto princípom je princíp programovania. Implementácia konkrétnych projektov a aktivít si bude vyžadovať konkrétne osoby, ktoré budú predmetné projekty/aktivity uskutočňovať a preberať za ich realizáciu zodpovednosť. Vzhľadom na nedostatok interných obecných pracovníkov je predpoklad využitia externých odborníkov na zastrešenie konkrétnych projektov a aktivít.

Riadiacim orgánom PHSR na úrovni obce je obecné zastupiteľstvo. Výkonným orgánom PHSR na úrovni obce je starosta obce. Starosta zodpovedá za celý systém riadenia PHSR, ako aj za systém čerpania získaných dotácií, použitia úverových zdrojov a v prípade získania pomoci štrukturálnych fondov aj za čerpanie tejto pomoci. Administratívne zabezpečenie PHSR je nevyhnutným predpokladom jeho plnenia. Realizácia PHSR si vyžaduje systematickosť vo všetkých postupoch od prípravy až po realizáciu. Zastupiteľstvo každoročne schvaľuje hodnotiace a monitorovacie správy a rozhoduje o prípadných zmenách a aktualizácii programu.

Systém monitorovania a hodnotenia:

Hlavným cieľom systému monitorovania a hodnotenia je získavanie informácií a reálnom plnení PHSR a o jeho prípadnom negatívnom vývoji. Ak bude systém monitorovania a hodnotenia dobre nastavený, týmto dôsledkom môže dôjsť k prípadnej zmene spôsobu realizácie PHSR a podľa potreby aj definovanie a prijatie nových opatrení. Monitorovanie programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa bude vykonávať priebežne počas celého trvania PHSR až do ukončenia jeho platnosti. Výstupom monitorovania PHSR je monitorovacia správa za príslušný rok v rámci implementácie projektov z európskych štrukturálnych fondov.

Tabuľka 27 Plán hodnotenia a monitorovania

Plán priebežných hodnotení PHSR		
Typ hodnotenia	Vykonať prvýkrát	Dôvod vykonania/periodicita
Strategické hodnotenie	Najskôr v roku 2025	Podľa rozhodnutia obce a vzniknutej spoločenskej potreby
Operatívne hodnotenie	V prípade potreby	Kontrola súladu PHSR s reálnou situáciou

Tematické hodnotenie časti PHSR	2025	Téma hodnotenia identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúci kalendárny rok
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	V prípade potreby	Pri značnom odklone od stanovených cieľov, pri návrhu na opravu a doplnenie PHSR
Ad hoc hodnotenie celého PHSR alebo jeho časti	2024-2030	Na základe rozhodnutia starostu, kontrolného orgánu, auditu, pripomienok poslancov

Záver

Tabuľka 28 Schválenie PHSR

Schválenie PHSR	
Dokument	<ul style="list-style-type: none">– <u>Názov:</u> Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Mestisko na roky 2024-2030– <u>Štruktúra dokumentu:</u> dokument je štruktúrovaný podľa zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja a regionálneho rozvoja
Spracovanie	<ul style="list-style-type: none">– <u>Forma spracovania:</u> Spracovanie PHSR vykonala obec svojpomocne, na základe externého odborného poradenstva.
Schválenie	<ul style="list-style-type: none">– <u>Návrh na uznesenie zastupiteľstva:</u> „Obecné zastupiteľstvo schvaľuje Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Mestisko na roky 2024-2030“

Zdroj: vlastné spracovanie

Prílohy PHSR

- Príloha č. 1 - Zoznam skratiek použitých v PHSR
- Príloha č. 2 - Zoznam tabuliek, grafov, obrázkov a formulárov

Príloha č. 1 - Zoznam skratiek použitých v PHSR

EŠIF	Európske Štrukturálne a Investičné Fondy
EÚ	Európska Únia
ha	hektár
MŠ	Materská Škola
MŠ SR	Ministerstvo školstva Slovenskej republiky
OP	Operačný Program
OZE	Obnoviteľné zdroje energie
PHSR	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja
SODB	Sčítanie Obyvateľov, Domov a Bytov
ŠR	Štátny rozpočet
ŠÚ SR	Štatistický Úrad Slovenskej Republiky
VÚC	Vyšší Územný Celok
ZŠ	Základná Škola
ŽP	Životné Prostredie

Príloha č. 2 - Zoznam tabuliek a obrázkov

Tabuľka 1 Dôležitosť vypracovania PHSR.....	4	
Tabuľka 2 Zámer spracovania PHSR.....	4	
Tabuľka 3 Harmonogram spracovania PHSR.....	5	
Tabuľka 4 Základné charakteristiky obce Mestisko.....	7	
Tabuľka 5 Základné polohopisné údaje obce Mestisko	7	
Tabuľka 6 Spádovosť obce Mestisko	8	
Tabuľka 7 Pôdny fond v obci Mestisko v r. 2022	11	
Tabuľka 8 Štruktúra pôdnych typov poľnohospodárskych pôd v okrese Svidník	12	
Tabuľka 9 Významné osobnosti v obci Mestisko	22	
Tabuľka 10 Prehľad organizácií v obci Mestisko	23	
Tabuľka 11 Údaje o obyvateľoch obce Mestisko SODB 2021	25	
Tabuľka 12 Údaje o domoch v obci Mestisko SOBD2021	26	
Tabuľka 13 Údaje o bytoch v obci Mestisko SOBD2021	26	
Tabuľka 14 Vývoj počtu obyvateľov v obci Mestisko od roku 2018-2022	27	
Tabuľka 15 Prirodzený prírastok a úbytok obyvateľstva v obci od roku 2018-2022.....	27	
Tabuľka 16 Prírastok obyvateľstva sťahovaním v obci od roku 2018-2022	27	
Tabuľka 17 STEEP analýza (analýza externého prostredia).....	33	
Tabuľka 18 SWOT analýza ekonomickej oblasti.....	35	
Tabuľka 19 SWOT analýza sociálnej oblasti	36	
Tabuľka 20 SWOT analýza environmentálnej oblasti	37	
Tabuľka 21 Prehľad špecifických cieľov a opatrení v ekonomickej oblasti	39	
Tabuľka 22 Prehľad špecifických cieľov a opatrení v sociálnej oblasti.....	40	
Tabuľka 23 Prehľad špecifických cieľov a opatrení v environmentálnej oblasti.....	40	
Tabuľka 24 Prehľad opatrení a projektov podľa prioritných oblastí.....	41	
Tabuľka 25 Tabuľka ukazovateľov výsledkov, dopadov	44	
Tabuľka 26 Akčný plán obce Mestisko.....	47	
Tabuľka 27 Plán hodnotenia a monitorovania	49	
Tabuľka 28 Schválenie PHSR.....	51	
Obrázok 1 Budova obecného úradu	6	
Obrázok 2 Poloha obce Mestisko	7	
Obrázok 3 Letecký pohľad na obec Mestisko	8	
Obrázok 4 Mapa k.ú. Laborecká vrchovina	15	
Obrázok 5 Erb obce Mestisko	Obrázok 6 Vlajka obce Mestisko	20
Obrázok 7 Pečať obce	20	
Obrázok 8 Rímsko-katolícky Kostol Narodenia Panny Márie.....	21	
Obrázok 9 Dom nádeje a cintorín v obci.....	21	
Obrázok 10 Schéma stromu problémov	29	

Príloha č. 3 - Materiály použité pri vypracovaní strategického dokumentu

Základné východiskové dokumenty na miestnej úrovni

Rozpočet obce na rok 2023

Účtovná závierka obce Mestisko r. 2022

Výročná správa obce Mestisko za r. 2022

Web stránka obce Mestisko (<https://www.mestisko.sk/>)

Stratégia CLLD MAS Dukla: Kraj pod Duklou – územie s perspektívou

Základné východiskové dokumenty na úrovni kraja

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja PSK na roky 2021-2030

Územný plán Prešovského samosprávneho kraja

INTEGROVANÁ ÚZEMNÁ STRATÉGIA Prešovského samosprávneho kraja na roky 2021 – 2027

Základné východiskové dokumenty na národnej úrovni

Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021 - 2027

Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 - dlhodobá stratégia udržateľného rozvoja Slovenskej republiky – Slovensko 2030

Nízko uhlíková stratégia pre rozvoj SR do roku 2030 s výhľadom do roku 2050

Národná stratégia regionálneho a územného rozvoja SR do roku 2030

Zelenšie Slovensko - Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030

Program Slovensko 2021 – 2027

Program rozvoja vidieka SR 2014-2022